

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Milli Məclis hərbi
qanunvericiliyə
mühüm
dəyişikliklər
etdi
yazısı səh.5-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23-25 dekabr 2023-cü il Şənbə № 232 (8368) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Onun 3 möhtəşəm uğuru - biri erməni işğalına son, digərləri...

"Prezident İlham Əliyevin tarixi nailiyyətlərindən biri də müstəqil siyasət həyata keçirməyi bacarmasıdır"

yazısı səh.3-də

ABŞ üçün "Qarabağ məsələsi" bitməyib? - "müxtər respublika" absurdu

yazısı səh.8-də

Fransanın casus şəbəkəsinin gizli məqsədləri - təhlükəsizlik eksperti detalları açdı

yazısı səh.3-də

Azərbaycanla Rusiya arasında siyasi məsləhətləşmələr keçirildi

yazısı səh.2-də

İran Azərbaycandan əl çəkmir - bitməyən qərəzin ilginç səbəbi

yazısı səh.7-də

Mühafizə orderi ilə bağlı qanuna dəyişiklik edilir - yeni cəzalar

yazısı səh.10-də

Dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı genişləndirilir

yazısı səh.7-də

Sülh "istəyən" Ermənistan hücum silahları alır - Bakıya qarşı ballistik raketlər

yazısı səh.15-də

Almaniyada qondarma "erməni soyqırımı" abidəsi söküldü

yazısı səh.15-də

Astroloqların "dəhşətli" 2024 proqnozları - qeybdən xəbər asanlaşıbmı...

yazısı səh.14-də

NORVEÇİN ENERJİ NƏHƏNGİ AZƏRBAYCANDAN GETDİ - SƏBƏB...

2023-cü ildə mənfəəti 3,7 dəfə azalan şirkət paylarını SOCAR-a satıb; ekspert deyir ki, bundan sonra çox qısa müddətdə "Qarabağ" yatağının işlənməsinə başlanmasa üçün tədbirlər görülməlidir

yazısı səh.11-də

10 oldular - prezidentliyə namizədlərin sayı artır

Sabiq nazirlə keçmiş partiya sədri də marafona qoşuldular; AYB və diaspor təşkilatları İlham Əliyevə dəstək bəyanatı yaydılar

yazısı səh.4-də

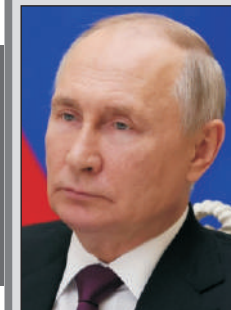
İrakli Kobaxidze:
"Gürcüstan
Moldova və
Ukraynadan daha
tez Aİ üzvü
olacaq"

yazısı səh.2-də

ABŞ səfiri
Şəhidlər
xiyabanında-
sırada Şuşaya
səfərdir?

yazısı səh.9-də

Putinə bəd
xəbər: dostunun
Ağ Evə yolu
bağlanır -
sensasion
gəlişmə

yazısı səh.12-də

Azərbaycanla Rusiya arasında siyasi məsləhətləşmələr keçirildi

Azərbaycan və Rusiya Xarici İşlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələr keçirilib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya XİN məlumat yayıb.

Bildirilib ki, dekabrın 21-22-də Rusiya Federasiyası xarici işlər nazirinin müavini Aleksandr Qruşko Bakıda Azərbaycan Respublikası xarici işlər nazirinin müavini Araz Əzimov ilə regional və Avropa təhlükəsizliyi məsələləri üzrə məsləhətləşmələr aparıb.

Qeyd olunub ki, Qruşkonu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev də qəbul edib.

Bundan əlavə, Rusiya XİN başçısının müavini Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov və Azərbaycan Milli Məclisinin Beynəlxalq məsələlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov ilə görüşlər keçirib.

Cənubi Qafqaz və Avropanın təhlükəsizliyi sahəsində mövcud vəziyyət, o cümlədən ATƏT-də qarşılıqlı fəaliyyət, Avropa Şurasındakı vəziyyət, ölkələrimizin Avropa İttifaqı və NATO ilə münasibətləri ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. İkitərəfli və beynəlxalq gündəlikdəki aktual məsələlərə də toxunulub.

Cənubi Qafqazda sabitliyin və təhlükəsizliyin qorunmasında region dövlətlərinin aparıcı rolu və xüsusi məsuliyyəti vurğulanıb.

Hər iki tərəf regional və Avropa təhlükəsizliyi məsələləri üzrə sıx dialoqun davam etdirilməsinə sadıq olduqlarını təsdiqləyiblər.

İran və Azərbaycan arasında yeni tranzit keçidinin açılışı olacaq

Dekabrın 22-də Azərbaycan-İran Dövlət Komissiyasının həmsədrləri - Azərbaycan Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev ilə İranın yol və şəhərsalma naziri Mehrdad Bəzrpaş arasında telefon danışığı baş tutub.

APA xəbər verir ki, bu barədə İranın Azərbaycandakı səfirliyi məlumat yayıb.

Telefon danışığı zamanı iki ölkə arasında xüsusilə iqtisadi, nəqliyyat və energetika və digər sahələrə dair müzakirə aparılıb.

Eləcə də Astarada yeni tranzit marşrutu və birgə bəndlər də daxil olmaqla ortaq layihələrin yekunlaşdırılmasının sürətləndirilməsinin vacibliyi vurğulanıb.

Eyni zamanda, tərəflər Azərbaycan-İran Dövlət Komissiyasının həmsədrələrinin iştirakı ilə yaxın vaxtlarda Astara sərhədində iki ölkə arasında yeni tranzit keçidinin açılması barədə razılığa gəliblər.

Prezident Şuşa rayonunun Turşsu qəsəbəsində, Xocalının kəndlərində olub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 22-də Şuşa rayonunun Turşsu qəsəbəsində olub. Dövlət başçısı qəsəbənin ərazisinə baxış keçirib.

Qəsəbə 1992-ci il mayın 15-də işğal edilmiş qəsəbə 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Azərbaycan Ordusunun Qarabağda keçirdiyi antiterror tədbirləri nəticəsində separatçılardan təmizlənilib. Hazırda Turşsu qəsəbəsində 353 ailə -

Bu kəndlər 1993-cü ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. Qeyd olunan yaşayış məntəqələri Azərbaycan Ordusunun cari il sentyabrın 19-20-də Qarabağda keçirdiyi antiterror tədbirləri nəticəsində separatçılardan təmizlənilib.

Bu ərəzilər kənd təsərrüfatı və turizm sahələrində böyük potensiala malikdir.

Hakan Fidan Lavrovla sülh danışıqlarını müzakirə etdi

Türkiyə xarici işlər naziri Hakan Fidan dünən Rusiya Federasiyasının xarici işlər naziri Sergey Lavrovla telefonla danışdı.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə diplomatik mənbələr bildirib.

Qeyd olunub ki, danışıq zamanı Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh danışıqları müzakirə olunub.

Hakan Fidan sülh sazişinin tezliklə imzalanmasının vacibliyini vurğulayıb.

İrəli Kobaxidze: "Gürcüstan Moldova və Ukraynadan daha tez Aİ üzvü olacaq"

Gürcüstan Moldova və Ukraynadan daha tez Avropa İttifaqının (Aİ) üzvü olacaq.

APA-nın Tbilisi müxbiri xəbər verir ki, bunu Gürcüstanın hakim "Gürcü Arzusu" partiyasının sədri İrəli Kobaxidze deyib. O, Aİ ilə üzlük danışıqlarının 2024-cü ildə başlaya biləcəyini qeyd edib.

Kobaxidze Gürcüstanın bütün istiqamətlərdə Moldova və Ukraynadan "10 dəfə irəlidə" olduğunu qeyd edib.

"Biz bütün aspektlərdə - demokratiya, insan haqları, iqtisadiyyat - irəlidedik. Biz bütün istiqamətlərdə Ukrayna və Moldovadan 10 dəfə irəlidedik", - Kobaxidze keçirdiyi brifinqdə bildirib.

ICESCO işğaldan azad edilmiş ərəzilərə ikinci beynəlxalq texniki missiya göndərəcək

ICESCO Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərəzilərində ikinci beynəlxalq texniki missiyasının təşkil olunması üzərində çalışır.

APA xəbər verir ki, bu barədə ICESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Malikinin Prezident İlham Əliyevə təbrik məktubunda deyilir.

"Məmnuniyyət hissi ilə bildirmək istəyirəm ki, hazırda ICESCO mədəni, tarixi və dini irsin vəziyyəti ilə bağlı qiymətləndirmə və hesabatın hazırlanması, bunun üzv dövlətlərə və digər müvafiq maraqlı tərəflərə təqdim edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərəzilərində ikinci beynəlxalq texniki missiyasının təşkil olunması üzərində çalışır", - qeyd olunub.

Çexiya polisi dəhşətli qətləmin detallarını açıqlayıb

Çexiya polisi Çarlz Universitetində baş vermiş qətləmin detallarını açıqlayıb.

APA "Guardian"a istinadən xəbər verir ki, dekabrın 21-də saat 12:26-da qatilin dostu ondan intihar edəcəyi ilə bağlı SMS qəbul etməsi barəsində polisə məlumat verilib.

Saat 12:47-də polis qatilin evinə baxış keçirib və bu zaman ölmüş şəxs aşkarlayıb. Bir qədər sonra onun qatilin atası olduğunu müəyyən edib. Saat 13:15-də polis bütün ölkə ərazisində axtarış elan edib. 13:39-da polis qatilin universitetlərdən birinin kampusuna yola düşdüyünü müəyyənləşdirib. 14:22-də polis kampusun təxliyəsinə başlayıb. Lakin 14:59-da yaxınlıqdakı kampusda atışma başlayıb və bir neçə dəqiqə sonra polis hadisə yerinə gəlib. 15:11-də qatil binanın damına çıxıb və 15:20-də istifadə etdiyi silahdan atəş açaraq intihar edib.

Məlumata görə, polis qatilin ötən həftə Klanovitse məşəsində ata və körpəsinin qətlə yetirilməsi ilə mümkün əlaqələrini araşdırır. Qətləmin törədən şəxsin ikisi uzunmənşilli olmaqla 8 silah üçün lisenziyası olub. Onun universitetə özü ilə neçə silah gətirməsi hələ ki qeyri-müəyyəndir.

Xatırladaq ki, dekabrın 21-də Praqada Çarlz Universitetinin Fəlsəfə fakültəsində baş vermiş atışma nəticəsində 15 nəfərin həlak olduğu, 10-u ağır olmaqla 30 nəfərin yaralandığı bildirilib.

Dekabrın 24-ü Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin doğum günüdür. Onun 62 yaşı tamam olur.

İlham Əliyev 2003-cü il oktyabrın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib. Prezident seçkilərində seçicilərin 76 faizindən çoxu İlham Əliyevin lehinə səs verib. 2008-ci il oktyabrın 15-də keçirilən seçkilərdə seçicilərin 88,73 faiz səsini qazanan İlham Əliyev ikinci dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib. 2013-cü il oktyabrın 9-da keçirilən seçkilərdə seçicilərin 84,54 faiz səsini qazanan İlham Əliyev növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib. 2018-ci il aprelin 11-də keçirilən seçkilərdə İlham Əliyev seçicilərin 86,02 faiz səsini qazanaraq yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib.

İlham Əliyevin Prezident kimi ən böyük uğuru, əlbəttə ki, erməni işğalına son qoymasındır. Bəs məşhurlar onun 2-ci, 3-cü möhtəşəm uğuru kimi nəyi qeyd edir?

Millət vəkili Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a danışdı:

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin qazandığı ən böyük tarixi uğuru, heç şübhəsiz ki, torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam qəti və əbədi təmin edilməsidir. Cənab Prezident bu tarixi addımı, uğuru, zəfəri ilə adını həm ölkəmizin, həm də dünyanın qalibiyyətlər dolu zəngin herb tarixinə bir dəfəlik həkk etmişdir. Bu, aksiomdur və heç bir sübut etməyə ehtiyac yoxdur.

Hesab edirəm ki, cənab Prezidentin fəaliyyətinin ən uğurlu addımlarından biri müstəqil və milli maraqlara söykənən siyasət həyata keçirməsidir. Bugünkü dünyamızda dövlətlərin öz xalqının milli mənafeyindən irəli gələn müstəqil siyasət həyata keçirməsi çox qəliz, çox mürəkkəb bir

Onun 3 möhtəşəm uğuru - biri erməni işğalına son, digərləri...

"Prezident İlham Əliyevin tarixi nailiyyətlərindən biri də müstəqil siyasət həyata keçirməyibacarmasıdır"

məsələdir. Bu gün dünyada təxminən 200-ə yaxın dövlət var, lakin müstəqil siyasət həyata keçirə bilən dövlətlərin sayı barmaq sayı qədərdir. Cənab Prezidentin sözləridir ki, ən asanı böyük bir dövlətin qanadları arasına sığınb, onun himayəsi altında fəaliyyət göstərməkdir. Bu, ilk baxışdan cəlbədicə olsa da, çox risklidir, çünki böyük dövlətlər bunu havayı etmir, gərəkdir onun hər hansı avantürasının iştirakçısı olasan. Cənab Prezident ona görə qeyd edir ki, biz çətin, lakin şərəfli olanı seçmişik, bu da müstəqillik yoludur.

Beləliklə bu gün Prezident İl

ham Əliyevin tarixi nailiyyətlərindən biri də müstəqil siyasət həyata keçirməyibacarmasıdır və dünya Azərbaycan Prezidentini məhz bu cür qəbul edir.

Nəhayət, hesab edirəm 3-cü ən mühüm uğurlarından biri də Azərbaycanın 2011-ci ildə Qoşulmama Hərəkatına qoşulması, 4 il ərzində bu hərəkata sədrlik etməsidir. Məlum olduğu kimi, əslində Azərbaycanın 3 il sədr olması nəzərdə tutulmuşdu, amma sonradan bir il də əlavə edildi. Bu, sözün əsl mənasında çox mühüm tarixi hadisədir. Yeni 120 dövlətin təmsil olunduğu bir quruma sədrlik etmək bizim tarixi

uğurumuzdur və bu bizi bir çox təhlükələrdən xilas edib".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə də qeyd edib ki, İlham Əliyevin ən böyük, Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazılan uğuru erməni işğalına son qoyulması və Azərbaycanın bütün ərazilərində konstitusiya quruluşunun bərpa edilməsidir. Bu, təbii ki, cənab Prezidentin gördüyü işlərin nəticəsidir və nəticənin uğurlu olduğunu qeyd etməklə yanaşı, həm də bu nəticəyə gedən yolları da vurğulamalıyıq.

Cənab Prezidentin ən böyük

uğurlarından biri də Azərbaycan Ordusunun dünyada ən güclü ordular sırasına çıxması, eyni zamanda onun ən son modern orduya çevrilməsi istiqamətində gördüyü işlərdir. 2020-ci ilin sentyabrında başlanılan azadlıq müharibəsi zamanı Azərbaycan Ordusunun nəyə qadir olduğunu, orduda hansı müasir, son hərbi texnikaların olduğu və onun necə yüksək səviyyədə, dəqiqliklə idarə olunduğunu gördükdə böyük qürur hissi keçirdik.

Həmçinin regionların sosial iqtisadi inkişafı ilə bağlı da qeyd edə bilərəm. 20 il bundan əvvəlki kənd yollarını, aparılan abadlıq işlərini indiki vəziyyətlə müqayisə etsək, müqayisəyə gəlməz,

sosial yönümlü olması, insanların sosial problemlərinin və rifahının yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan addımları görür və belə hesab edirəm ki, cənab Prezidentin həm iqtisadi, həm sosial, həm hərbi sahədəki uğurları bir-birinin tamamlayan uğurlardır.

Digər bir məsələ isə Azərbaycanın dünyada tanınması, dövlətimizin dünyada qüdrətli söz sahibinə çevrilməsi, dünyanın inkişaf etmiş ölkələri sırasına çıxması, artıq digər dövlətlərin Azərbaycanla hesablaşmasını nəzərə alaraq deyə bilərik ki, xarici siyasətdə də cənab Prezidentin atdığı uğurlu addımlar əvəzlənməzdir".

Əməkdar incəsənət xadimi, tanınmış bəstəkar Cavanşir Quliyev növbədənəkar seçkilərdə İlham Əliyevə səs verəcəyini söyləyib:

"Növbədənəkar seçkilərin keçirilməsinin səbəbini bilmirəm. Lakin yüz faiz əminəm ki, xalqımız İlham Əliyevi Prezident seçəcək. Mənim özüm də İlham Əliyevi favorit görürəm və ona səs verməyi düşünürəm". Cavanşir Quliyev Prezident İlham Əliyevin digər uğurları ilə bağlı qeydini bu cür açıqlayıb:

"Mənim üçün Qarabağın zəfərindən sonra Prezident İlham Əliyevin digər möhtəşəm uğurlarını Şuşa Bəyannaməsi, Türk Dövlətləri Birliyinə razı olması ilə bağlıdır".

"Ankara" klinikasının baş həkim Zülfüqar Yusifov isə sorğumuza bu cür cavab verdi:

"Bəli, İlham Əliyevin ən böyük uğuru torpaqlarımızın erməni işğalçılarından təmizlənməsi və ərazi bütövlüyümüzün tam təmin olunmasıdır. Bu həm də milli qürurumuzun, milli kimliyimizin formalaşması istiqamətində atılan çox nəhəng addımdır. Cənab Prezidentimizin imza atdığı bu uğur Azərbaycanın tarixi boyu qazanılmış uğurların sırasında ən böyük, möhtəşəm olanıdır".

Xəlida GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Fransanın casus şəbəkəsinin gizli məqsədləri - təhlükəsizlik eksperti detalları açdı

Makron məlum biabırçılıqdan sonra Xarici Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin rəisi Bernar Emyeni vəzifəsindən azad etdi;
"QHT-lər vasitəsi ilə sivil yolla nəyisə həll etməyə çalışılıb..."

Qərb mətbuatında yayılmış məlumatlara əsasən, Ukrayna, Moldova, Gürcüstan, Azərbaycan, Şərqi Avropa, Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiya-nın bir sıra ölkələrində müxtəlif əməliyyatlara cəlb edilmiş Fransa xüsusi xidmət orqanlarının geniş agentura şəbəkəsi Azərbaycanda ifşa olunub.

Musavat.com xəbər verir ki, hər şey Fransa səfirlik daxili rezidenturasının Azərbaycan ərazisində əslində Fransanın "tərəfdaşı" kimi bilinən ölkələrin nümayəndələrinə qarşı çox arxayın kəşfiyyat əməllərinə görə diqqətə düşməsi ilə başlayıb. Geniş əlaqələrindən istifadə edən rezidentura region ölkələrində fəal hərəkət etməklə yeni məqsədlər formalaşdırmaq və təsir dairəsini genişləndirməklə məşğul olub. Məlumatla görə, mənbələrdən əldə edilmiş informasiyaya əsasən, araşdırma bir-biri ilə əlaqəli xüsusi satlar şəbəkəsini aşkarlamağa imkan verən çox maraqlı aspektləri üzə çıxarıb, uzun illər Fransa casus şəbəkəsinin ştat-dankənar əməkdaşı olmuş Fransa vətəndaşlarından biri könüllü olaraq Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları ilə əməkdaşlığa təşəbbüs göstərib. Müəyyən müddət ərzində bir qismi indi və ya əvvəllər Azərbaycanda xidmət etmiş, bəziləri müxtəlif ölkələrdə və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda örtülü işi davam etdirən onlarla Fransa xəfiyyəsi aşkarlanıb. Bununla yanaşı, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarına Fransa rezidenturasının Cənubi Qafqaz, Yaxın Şərq, Ukrayna və Moldovadakı fəaliyyətinə dair dəlil və sənədlər təqdim edilib. Azərbaycan xüsusi xidmət orqanları tərəfindən istintaq olunan cinayət işi üzrə Ukrayna, Gürcüstan və Azərbaycanla əlaqədar kəşfiyyat fəaliyyətinin həyata keçirən bir sıra şəxs həbs olunub, bəziləri isə istintaq altındadır. Mənbə hesab edir ki, uğursuzluğun miqyası Fransa kəşfiyyatının imicinə tarixi zərbə olacaqdır.

Azərbaycan tərəfi məsələ ilə bağlı hələ ki rəsmi açıqlama verməyib.

Fransa Prezidenti Emanuel Makron dünən Fransa Xarici Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin (DGSE) rəisi Bernar Emyeni vəzifəsindən azad edib. Bernar Emyenin mümkün istefası barədə kəşfiyyatın Afrika və Cənubi Qafqaz sahələrindəki uğursuzluğundan sonra danışılmağa başlanılıb. Maraqlıdır ki, Daxili Təhlükəsizlik Baş İdarəsinə (DGSI) rəhbərlik etmiş Nikolas Lerner

Xarici Kəşfiyyat strukturuna yeni rəhbər təyin edilib.

Təhlükəsizlik məsələləri üzrə ekspert İlham İsmayıl deyib ki, hələlik yayılmış məlumatlar rəsmi deyil: "Nəzəri baxımdan Fransa kimi dövlətlərin maraqları olduğu ölkələrdə, bütün dünyada məxfi əməkdaşlıq şəbəkəsinin olması istisna deyil. O cümlədən də Azərbaycanda belə bir şəbəkə ola bilər. Verilən məlumatdan da aydın olur ki, şəbəkə təkcə Azərbaycanda deyil, Cənubi Qafqazda, Ukrayna, Moldava və Yaxın Şərqdə də olub. Belə bir şəbəkənin ifşası tamamilə mümkün olan bir məsələdir. Bilirəm ki, Fransanın Cənubi Qafqazda xüsusi marağı var. Ermənistanın siyasətində istəyirlər ki, orada Rusiyanı əvəz etsinlər. Bundan sonra təbii ki, Azərbaycan və Gürcüstanda nüfuzları artsin. Bu istiqamətdə onların fəaliyyəti təkcə hərbi-siyasi, iqtisadi sahədə deyil, eyni zamanda kəşfiyyat xarakterli olması istisna deyil".

İlham İsmayıl deyib ki, yayılmış informasiyalardan belə aydın olur ki, özlərinin nüfuzlarını artırmaq üçün agentura şəbəkəsindən istifadə etməyə çalışıblar: "Çox təəssüf ki, konkret kimlərin həbs olunduğu bilinmir. İran xüsusi xidmət orqanlarına bağlı şəxslər ifşa olunanda konkret adlar çəkilir. Bu imkan verir ki, hansı kateqoriya insanlarla işlədikləri ayırd edə bilər. Fransa xüsusi xidmət orqanları hansı kateqoriyaya aid insanları əməkdaşlığa cəlb etdiyi bilinmir. Sırası kateqoriyaya aid insanları cəlb etmələri çox çətin məsələdir. İrandan fərqli olaraq, Avropa ölkələri maksimum informasiya daşıyıcılarını və ictimai rəyə təsir imkanları olan şəxsləri cəlb edirlər ki, həm özlərinin maraqlarını həyata keçirsinlər, həm də öz ölkələrinin simpatiyasını qazandırmaq üçün xətlər aparsınlar. Təəssüf ki, yayılan informasiyalardan bu məlum olmur. Bu baxımdan konkret olaraq hansı kateqoriya insanlara əsaslandıqları barədə fikir yürütmək bir qədər çətinidir".

İsmayıl bildirib ki, Fransa maraqlarını Qafqazda Ermənistan üzərindən həyata keçirməyə çalışır: "Ermənistanda Fransa xüsusi xidmət orqanlarına qarşı əks kəşfiyyatın aparılması inandırıcı deyil. Yayılan məlumatda rezidenturadan istifadə edildiyi deyilir. Rezident adətən kadr işçisi olur. Fransanın baş kəşfiyyat sistemində rezidentlər ştatdan kənar olmurlar. Agentura ştatdan kənar və məxfi əməkdaşlar ştata daxil deyillər. Hiss olunur ki, bir qədər geniş şəbəkə nəzərdə tutulur. Həmin şəbəkə təkcə Azərbaycan deyil, postsovet məkanındakı ölkələrə, Yaxın Şərqə qədər uzanıb. Ola bilməz ki, bütün ölkələrin rezidenti və ya rezidenturası Azərbaycanda fəaliyyət göstərsin".

İlham İsmayıl bildirib ki, yayılmış məlumatdan belə nəticəyə gəlmək olur ki, sanki, QHT-lər vasitəsi ilə sivil yolla nəyisə həll etməyə çalışılıb: "Müəyyən sız-malar olmasına görə prezident Makron Fransanın kəşfiyyat rəisi dəyişib. Hiss olunur ki, uğursuzluqlar var və belə bir addım atılıb. Hansı uğursuzluqların olmasını isə yayılacaq təqdirə rəsmi məlumatlardan bilmək olar".

Eisən MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanın sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov növbədənənar Prezident seçkisi namizəd olacağını açıqlayıb. O bu barədə açıqlamasında məlumat verib.

F.Yusifov öz təşəbbüsü ilə Prezidentliyə namizədliyini irəli sürəcəyini bildirib: "Qoy bu seçkini boykot edənlər, onda iştirakdan imtina edənlər bilsinlər ki, biz bu cəmiyyətdə qarşıdurma deyil, vətəndaş həmrəyliyi yaratmaq üçün vırıq. Seçkini boykot etməyə cəhd göstərənlər və onda iştirakdan imtina edənlər unutsunlar ki, onlar bu addımları ilə Qarabağ Zəfəri əldə etmiş bir xalqın sevgisini deyil, nifrətini qazana bilər. Biz bu seçkiyə vətən sevgimizi reallaşdırmaq üçün gedirik. Biz bu seçkiyə daha güclü Azərbaycanın yaradılmasına töhfə verə bilmək üçün gedirik. Biz bu seçkiyə yüksək vətəndaş həmrəyliyi yaratmaq üçün gedirik. İnənirəm ki, xalqımız kirli, mərkli "siyasilərin" Prezident seçkisinə qara yaxmaq istəyəndə fevralın 7-də keçiriləcək Zəfər seçkisinə bir nəfər kimi qatılmaqla cavab verəcək". Keçmiş nazir namizədliyinin irəli sürülməsi ilə bağlı sənədlərini Mərkəzi Seçki Komissiyasına (MSK) təqdim edəcəyini də bildirib.

Politoloq Yusif Bağırzadə də 7 fevral Prezident seçkisinə iştirak etmək üçün namizədliyini irəli sürdüyünü açıqlayıb. Bu barədə Yusif Bağırzadənin Musavat.com-a verdiyi açıqlamada deyilir: "7 fevral 2024-cü il tarixdə keçiriləcək növbədənənar prezident seçkisinin ilk dəfə olaraq Respublikamızın bütün ərazisində keçiriləcəyini və bu seçkinin ölkəmiz və regionumuz üçün olduqca əhəmiyyətli dövrə təsadüf etdiyini nəzərə alaraq Prezident seçkisinə iştirak haqqında qərar qəbul etmişəm.

44 günlük Vətən səvəsi və suverenliyimizin bərpasından sonra yaranmış yeni realıqlar hər kəsdən bu seçkidə fəal olmağı tələb edir. Əminəm ki, 7 fevral seçkiləri mühüm siyasi hadisə olmaqla yanaşı həm də Azərbaycan tarixində yeni bir səhifənin başlanğıcı olacaq.

Namizədliyimi öz təşəbbüslə irəli sürürəm və hər kəsi bu seçkidə fəal iştiraka çağırıram".

Qeyd edək ki, Yusif Bağırzadə AMİP-in sədri olub. Həmçinin MSK üzvü olub.

Prezidentliyə namizədliyini irəli sürənlərdən biri də Arzuman Abdulkərimovdur. Musavat.com-a açıqlamasında o bildirib: "2020-ci il Vətən müharibəsində və 2023-cü ildəki antiterror tədbirlərində Azərbaycan xalqı möhtəşəm zəfərlərə imza atdı. Yeni tariximizin ağırli mövzusu olan Qarabağ məsələsini və 100 illik Xankəndi problemini həll etmiş Azərbaycan dövlətinin qarşısında yeni üfüqlər açılmış oldu. Bu da öz növbəsində ölkəmizdə yeni dönmənin başlaması demək oldu".

Açıqlamada daha sonra bunlar qeyd olunub:

"Yeni dönmə uyğun çağırışlar ortaya çıxıb. Bu çağırışlar da özü ilə yeni siyasi-ictimai konfigurasionalara, çalışmalara ehtiyac yaratmışdı. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 7 fevral 2024-cü il tarixə elan edilmiş növbədənənar seçkilər

10 oldular - prezidentliyə namizədlərin sayı artır

Sabiq nazirlə keçmiş partiya sədri də marafona qoşuldular; AYB və diaspor təşkilatları İlham Əliyevə dəstək bəyanatı yaydılar

ölkəmizin qarşısında yaranmış yeni çağırışlara cavab idi.

Azərbaycan Respublikasında aparılan islahatlar, ictimai-siyasi proseslərin gedişatı, demokratik ab-havanın mövcudluğu, seçkiöncəsi əlverişli mühitin olmasını nəzərə alıb, öz təşəbbüslə prezidentliyə namizədliyimi irəli sürməyə, bu seçkilərdə iştiraka qərar verdim. Artıq sənədlərimi MSK-ya təqdim etdim. MSK-da səlahiyyətli nümayəndəm kimi İlqar İlkin (Bayraməliyev), maliyyə məsələləri üzrə səlahiyyətli nümayəndəm kimi isə Əlnur Məmmədlini təyin etdim.

Seçkilərin xalqımızın həyatında, ölkəmizin gələcək inkişafında mühüm rol oynayacağına inanıram və bu ümumxalq tədbirinin ölkəmiz üçün xeyirli olmasını arzulayıram".

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) fəxri lideri, 1998 və 2003-cü ildə keçirilmiş prezident seçkisinə namizəd kimi iştirak edən Etibar Məmmədov da bununla bağlı Modern.az-a açıqlama verib. Etibar Məmmədov seçkinin niyə önə çəkildiyini bilmədiyini deyib: "Niyə növbədənənar seçkilərin təyin olduğunu deyə bilmərəm. Seçkiləri təyin edənlər bunun səbəbi ilə bağlı izahat verməyib", - o bildirib. Siyasətçi növbədənənar seçkidə Prezident İlham Əliyevin alternativinin, rəqibinin görünmədiyini vurğulayıb: "Hazırkı prezidentin indiki vaxtda alternativ, rəqibi görünmür".

Müxbirimizin "bəs siz kimə səs verəcəksiniz?" sualına Etibar Məmmədov belə cavab verib: "Dedim axı, hazırkı prezidentin alternativ yoxdur".

Qeyd edək ki, AMİP seçkidə öz namizədi ilə iştirak etməmək barədə qərar qəbul edib. Partiyanın Siyasi Şurası növbəti ildə parlament və bələdiyyə seçkilərinin reallaşacağı, eləcə də referendum keçiriləcəyi ehtimalını nəzərə alaraq, partiya resurslarının növbəti il

də məhz bu istiqamətlərə istifadə edilməsini məqsəduyğun hesab edib. AMİP üzvlərinin bəziləri seçkidə müşahidəçi kimi iştirak edəcək.

Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirlikləri Prezident seçkisi ilə əlaqədar Azərbaycanlı vətəndaşlarına müraciət ünvanlayıblar. Müraciətdə aktiv seçki hüququna malik Azərbaycan vətəndaşlarının səsvərmə hüququndan istifadə üçün lazımi məlumatları səfirliyə təqdim etmələri bildirilir. Azərbaycanın Meksikadakı səfirliyi Meksika, Kolumbiya, Peru, Qvatemala, Kosta Rika, Panama və Hondurasda yaşayan vətəndaşlara dekabrın 29-dək Azərbaycan Respublikasının Meksika Birləşmiş Ştatlarındakı Səfirliyinə müraciət etmələri barədə müraciət edib. Azərbaycanın Polşadakı səfirliyi lazımi məlumatları göndərmək üçün dekabrın 26-dək vaxt qoyub. Azərbaycanın Fransadakı səfirliyi də Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının seçici siyahısına əlavə olunması məqsədilə 29 dekabr 2023-cü il tarixində səfirliyinə müraciət etmələrini xahiş edib.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi (AYB) İlham Əliyevin prezidentliyə namizədliyini dəstəkləyir.

"Report" xəbər verir ki, bu barədə qurumun sədri, Xalq yazıçısı Anar Rzayev Yaradıcı ittifaqların və mədəniyyət xadimlərinin I qurultayında bildirib.

Onun sözlərinə görə, yeni il Azərbaycanın mədəniyyət sahəsində mühüm hadisələrlə yadda qalacaq: "Gələn il AYB-nin 90 illiyi qeyd olunacaq. Yazıçılar Birliyinin tarixində qara səhifələr, ağır günlər də olub. Amma bununla bərabər sovet dövründə Azərbaycan ədəbiyyatını yaşadan AYB olub. 44 günlük Vətən müharibəsində tarixi qələbə qazanmışıq. Bu qələbədə başda Ali Baş Komandan İlham Əliyev ol-

maqla həm də ədəbiyyatın, incəsənətin də rolu var. Gələn il fevralın 7-də növbədənənar Prezident seçkisi keçiriləcək. Biz hər zaman olduğu kimi Ali Baş Komandan İlham Əliyevi dəstəkləyir və onun yanında olduğumuzu bildiririk".

Mədəniyyət xadimləri də İlham Əliyevin prezidentliyə namizədliyini dəstəkləyirlər. Bu barədə bu gün Yaradıcı İttifaqların və Mədəniyyət Xadimlərinin I Qurultayı zamanı məlumat verilib.

Memarlar İttifaqının sədri Elbay Qasımlı da Azərbaycanı sevib-sevməmələrindən asılı olmayaraq, hər bir dövlətin, xalqın Azərbaycana hörmət etdiyini deyib: "Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı ölkədən dövlətə çevirib. Bu mənada bizim, biz mədəni ziyalıların seçimi məlumdur. Bizim seçimimiz Prezident İlham Əliyevdir".

Bəstəkarlar İttifaqının sədri Fərəhiz Əlizadə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın qurucu dövlət olmasına diqqət çəkib: "Biz bütün dünya göstəririk. Göstəririk ki, biz qurucu xalqıq, qurucu dövlətik".

Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru Xalq artisti Fərhad Bədəlbəyli Prezident İlham Əliyevin liderlik xüsusiyyətlərindən bəhs edib: "Belə prezident dünyada yoxdur. Prezidentimiz əsl kişidir. Əsl liderdir. Seçki bunun üçün lazımdır ki, hamı bizə dost deyil. Seçki onların görməsi üçün lazımdır. Bizim seçimimiz məlumdur. Bu namizədə səs vermək üçün hamını seçkilərdə fəal olmağa çağırıram".

Daha sonra Xalq rəssamı Fərhad Xəlilov, Xalq artisti Həmidə Öməröva, Xalq artisti Hacı İsmayilov, Xalq artisti Şəfiqə Məmmədova və digər mədəni-yaradıcı xadimlər Prezident İlham Əliyevin namizədliyini dəstəklədiklərini ifadə ediblər. Çıxışlardan sonra qurultay bəyanat qəbul edib.

Bundan başqa, 20 diaspor təşkilatı da Prezident İlham Əliyevi dəstəkləyəcək. Bu haqda 20 diaspor təşkilatının Prezidentə müraciətində deyilir. Müraciətdə bildirilir ki, məhz İlham Əliyevin uğurlu siyasəti nəticəsində bu gün seçki müstəqilliyini, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etmiş Azərbaycan Respublikasında keçiriləcək. Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) iclasında MSK sədrinin müavini Rövşət Qasımov məlumat verib ki, gələn həftədən etibarən İctimai Televiziyanın efirində növbədənənar prezident seçkisi ilə əlaqədar mərifləndirmə xarakterli efir vaxtına start verəcək. O, həmçinin əlavə edib ki, MSK nümayəndələri regionlarda dairə seçki komissiyalarının üzvlərini təlimlərə cəlb edəcəklər.

Xalq artisti Flora Kərimova 7 fevral 2024-cü ildə keçiriləcək növbədənənar Prezident seçkisinə İlham Əliyevə səs verəcəyini söyləyib.

Xalq artisti Modern.az saytına açıqlamasında bunları deyib: "Mən o adamı seçirəm ki, vətənim azad edib, millətə hörmət edir. Mən o adama səs verirəm ki, ürəyi Azərbaycanla döyünür. İlham Əliyev məhz belə bir adamdır. Ona alternativ yoxdur. Min şükür Allaha ki, yüz illərə əziyyət çəkən millətə qələbə nəşib etdi. Seçkidə mən İlham Əliyevə səs verəcəm. Axı, onun alternativ yoxdur. O, el oğludur, millət oğludur. Muxalifət özünü öldürməsin, özünə əziyyət verməsin. İlham Əliyevin yanında dura biləcək alternativ yoxdur. "Kimə səs verəcəksiniz" sualına təmiz azərbaycanlıların hamısının cavabı "İlham Əliyev" olacaq".

F.Kərimova bəstəkar Cavanşir Quliyevi saytımıza verdiyi açıqlamaya görə qınayanlarla razılaşmayıb. O, Cavanşir Quliyevi müdafiə edib:

"İlham Əliyevə dəstəyini ifadə etdiyinə görə onu tənqid edən şəxslər oldu. Onlara ayıb olsun! Onlar nə vətəni, nə millətini sevəndi, nə də torpaq qədri biləndir. Azərbaycan həmin şəxslər üçün heç nədir. Belə şəxslər vətənsiz, yurdsuz insanlardır. Onlar üçün fərqi yoxdur, harada yaşayırsan, kimin çörəyini yeyir".

Xalq artisti Rəsim Balayev də növbədənənar prezident seçkisinə İlham Əliyevə səs verəcək. O deyib: "Mən Prezidentimizə alternativ görmürəm. İlham Əliyev bütün fəaliyyəti ilə sübut etdi ki, bizim fəxr etməli olduğumuz, qürur duyduğumuz prezidentdir. İnənirəm ki, hamı ona səs verəcək. Təbii ki, mən də səsvərmədə iştirak edəcəm və İlham Əli-

yə səs verəcəm", - deyərək bildiri.

Diaspor fəalları da İlham Əliyevi dəstəkləyəcəklər. Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin 31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə "Bir olaq, həmrəy olaq!" adlı videokonfrans zamanı diaspor fəalları Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün tam bərpa olunmasına görə ölkə rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirib, xalqımızı bayramlar münasibətilə təbrik ediblər. Azərbaycan Bayrağının ölkəmizin bütün şəhər və kəndlərində ucaldılmasına nail olan Prezident İlham Əliyevin xalqımızın şəərəfini və qürurunu özünə qaytardığı xüsusilə vurğulanıb. Dövlət başçısını doğum günü münasibətilə təbrik edən soydaşlarımız qeyd ediblər ki, 7 fevral 2024-cü il prezident seçkisinə İlham Əliyevi dəstəkləyəcək, bundan sonra da vətənimizin dünyada təbliği, milli maraqlarımızın müdafiəsi, diaspor fəaliyyətinin gücləndirilməsi yolunda daha güclü şəkildə çalışacaqlar.

Bununla da Azərbaycanda prezidentliyə namizədliyi irəli sürülən şəxslərin sayı 10-a çatıb.

MSK 6 şəxsin prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsini təsdiqləyib. Məlumatda qeyd edilib ki, müzakirələrdən sonra namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Zəhid Oruc və Fuad Əliyev, Böyük Quruluş Partiyasının prezidentliyə namizədi Fazil Mustafa, Böyük Azərbaycan Partiyasının prezidentliyə namizədi Elşad Musayev, Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının prezidentliyə namizədi Qüdrət Həsənzadə, Milli Cəbhə Partiyasının prezidentliyə namizədi Razi Nurullayevin namizədliyinin irəli sürülməsinin təsdiq olunması barədə məsələ səsvərməyə çıxarılarq qəbul edilib.

Eyni zamanda MSK prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsi təsdiqlənən 6 şəxsin səlahiyyətli nümayəndələrini qeydə alıb. Bildirilir ki, müzakirələrdən sonra namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Zəhid Oruc və Fuad Əliyev, Böyük Quruluş Partiyasının prezidentliyə namizədi Fazil Mustafa, Böyük Azərbaycan Partiyasının prezidentliyə namizədi Elşad Musayev, Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının prezidentliyə namizədi Qüdrət Həsənzadə, Milli Cəbhə Partiyasının prezidentliyə namizədi Razi Nurullayevin səlahiyyətli nümayəndələri qeydə alınıb.

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Dekabrın 22-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova giriş nitqində bildirdi ki, dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin doğum günüdür:

"Qədim dövlətçilik ənənələrinə malik olan Azərbaycan öz tarixinin ən şanlı dövrlərindən birini yaşayır. Biz siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrəti ilə gəniş bir bölgədə söz sahibi olan dövlətimizlə qürur duyuruq. Son 30 ildə ölkəmizin inkişafı yolunda ən böyük maneə olan bir problem artıq keçmişdə qalıb. 2020-ci ilin payızında 44 günlük Vətən müharibəsi və bu il sentyabrın 20-də antiterror tədbirləri nəticəsində əzəli tarixi torpaqlarımız olan Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun işğalına son qoyulmuş, dövlətimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam bərpa edilib. Bütün bu uğurların təməlinə Ulu Öndər Heydər Əliyevin inkişaf strategiyasını layiqincə davam etdirən dövlət başçısı möhtərəm cənab İlham Əliyevin uzaqgörən daxili və xarici siyasət xətti dayanır. Məhz onun fenomenal liderlik məhərəti, idarəçilik bacarığı, əzmi və cəsarəti sayəsində Azərbaycan dünyanın sayılıb-seçilən dövlətləri sırasına çıxıb".

S.Qafarova bildirdi ki, Prezident İlham Əliyev xalq və Vətən yolunda müstəsna xidmətləri ilə öz adını Azərbaycan tarixinə qızıl hərfərlə yazıb: "Ölkəmizin sürətli və dinamik iqtisadi inkişafı xalqımızın və dövlətimizin xoşbəxt gələcəyini təmin edən möhtəşəm layihələri reallaşdırmağa imkan verir. Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan bu gün Qarabağda öz miqyasına görə heyranət doğuran bərpa-quruculuq işlərini əzmlə həyata keçirir. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə xalqımız döyüş meydanlarında göstərdiyi hünərləri bu gün tikinti meydanlarında da nümayiş etdirir. Məcburi köçkün soydaşlarımız 30 il həsrətində olduqları ata-baba yurdlarına dönürlər".

Spiker əlavə etdi ki, Prezidentin təşəbbüsü və iştirakı ilə dünən Xankəndi şəhərində baş tutan tədbirlər Azərbaycanın öz torpaqlarının əsl sahibi olduğunu, "Qarabağ Azərbaycandır!" həqiqətini bir daha bütün dünyaya çatdırdı. S.Qafarova təklif etdi ki, doğum günü münasibəti ilə möhtərəm cənab Prezidentə Milli Məclis adından təbrik məktubu ünvanlayaq: "Azərbaycan dövlətinin daha da möhkəmlənməsi və inkişaf etməsi, xalqımızın rifahının yüksəlməsi naminə dəyərli fəaliyyətində ona yeni uğurlar arzulayaq".

Deputat Fazil Mustafa Milli Məclisdəki çıxışında öncə spikerin Prezidentə ünvanladığı doğum günü təbrikinə qatılaraq ürək sözlərini bölüşdü. Bildirdi ki, həqiqətən də Azərbaycan xalqı qarşısında Prezident İlham Əliyevin böyük xidmətləri var və ən xoş sözlərə

Parlamentdə Prezidentə təbriklər, antimillli qüvvələrə sərt ismarışlar

Milli Məclis hərbi qanunvericiliyə mühüm dəyişikliklər etdi

layiqdir. "Eyni zamanda İlham Əliyevin Azərbaycan xalqına bəxş etdiyi başqa bir doğum günü də var, bu, 20 sentyabrdir. Azərbaycan xalqının ləyaqətinin bərpası günüdür"-deyən F.Mustafa əlavə etdi. Komitə sədrinin sözlərinə görə, artıq bir şey aydın oldu ki, Azərbaycanın taleyi ilə bağlı məsələlər hansısa başqa ölkələrdə həll olunmur, Azərbaycanda həll olunur. "İndi bizim qarşımızdakı ən ciddi məsələlərdən biri bizim Naxçıvana yolumuzun açılmasıdır, eyni zamanda sülh müqaviləsinin imzalanmasıdır" - deyən F.Mustafanın sözlərinə görə, Ermənistandan gələn mesajlar ondan xəbər verir ki, ermənilər də reallığı anlayırlar. Deputatın fikrincə, qətiyyətli sahəsində göstərdik ki, Fransa, ABŞ və digər ölkələrin Ermənistanı verdiyi vədlər quru sözdən başqa bir şey deyil: "Azərbaycan bütün bunlara öz prezidentinin qətiyyəti sayəsində nail oldu və biz bu işləri uğurla yekunlaşdıracağıq". F.Mustafa Xankəndidəki futbol oyununa da sadəcə futbol matçı kimi baxılmasını doğru saymadı və böyük tarixi hadisə kimi xarakterizə etdi. Bildirdi ki, oyundan öncə Prezidentin futbol topuna endirdiyi zərbə həm də Ermənistanın havadarlarına endirilən zərbə sayılmalıdır.

Deputat Razi Nurullayev bildirdi ki, son zamanlar vətəndaşların böyrəklərini, qaraciyərini və digər orqanlarını satması barədə reklam və elanlar qarşıya çıxır. Bəzi elanlarda isə "böyrək və qaraciyər alıram"- yazılır. Deputat qeyd etdi ki, hətta, avtobus dayancaqlarında da bu elanlar var. R.Nurullayevin sözlərinə görə, bu məsələdə bir neçə yanaşma ola bilər: "Vətən-

daş ehtiyac ucbatından daxili orqanlarını satır, ikinci işə möhtəkirlər vətəndaşları qazanc məqsədilə buna sövq edir. Ən dəhşətli işə cinayətkar qrupların bu işdə əlinin olması ehtimaldır. Son zamanlar cinayət hadisələri içərisində cinayətkarların bu məqsədlə adam oğurluğuna rast gəlməmişəm və bu sevincidir. Amma, bu elanlara laqeyd yanaşmaq olmaz". R.Nurullayev əlaqədar orqanlara müraciət etdi: "O vətəndaşları dəvət edin, araşdırın ki, onlar niyə daxili orqanlarını satmaq istəyir? Ehtiyacdırsa, yaranan ehtiyacı ödəmək üçün dövlət tərəfindən mümkün addımların atılması vacibdən də vacibdir. Bir də bu tip elanlara, alqı-satqıya nəzarət olunurmu? Azərbaycan vətəndaşlarının çətinə düşən zaman dövlətindən yardım alması onların hüquqlarıdır. Onun üçün də ehtiyac ucbatından daxili orqanlarını satan vətəndaşlara dövlət səviyyəsində yardım göstərilməsi üçün addımlar atılmasını xahiş edirəm. Bu məsələ ilə bağlı aidiyyəti qurumların araşdırma aparmasını və Milli Məclisə, o cümlədən bu məsələni qaldıran şəxs olaraq mənə də yazılı məlumat verilməsini xahiş edirəm".

Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov Xankəndidəki möhtəşəm gündən bəhs etdi: "Bu gün Ali Baş Komandan topa atəş əmrini vermir, bu gün Ali Baş Komandan futbolda topa vurur. Bu gün Xankəndidən top səsləri yox, yenidənqurma səsləri gəlir". Deputat qeyd etdi ki, antimillli qüvvələr yenə də öz ağalarının tapşırığı ilə addımlar atmaqla məşğuldur: "İnsanların sevincinin hədd-hüdudu olmayan dövrdə onlar

başqa dövlətlərə müraciət edir ki, Azərbaycana sanksiya tətbiq etsinlər. Bu cür hərəkəti heç ermənilər etmir, heç erməni parlamentində etmir. Dünən Xankəndidə futbol oyununa ermənilər, xaricdə Fransa sevinmirdisə, daxildə də o qüvvələr sevinmirdi. Prezidentin hər atdığı addım dünyaya da, onlara da mesajdır ki, Azərbaycan müstəqil dövlətdir və Azərbaycanın işinə heç kim qarışa bilməz".

Deputat Qüdrət Həsənzadə əvvəlcə Prezident İlham Əliyevə ünvanlanan doğum günü təbriklərinə qoşulduğunu bildirdi. Ardınca qeyd etdi ki, dünən Xankəndidə prezidentin iştirakı ilə qələbə sevincini yenidən yaşadan əlamətdar hadisə baş verdi: "Azərbaycan kubokunun 8/1 finalında "Qarabağ"ın MOİK-lə Xankəndidə qarşılaşması baş tutdu. Bu sevincin miqyasını dəfələrlə artırmaq olardı, əgər Xankəndiyə 5 ailə qaytarılısaydı..." Deputat vurğuladı ki, Ermənistan baş naziri ayda bir dəfə parlamentə gedib, sülh danışıqları barədə deputatları məlumatlandırır: "Biz, baş nazirə əziyyət verməyək. Heç olmasa Xarici İşlər Nazirliyindən bir əməkdaş çağıraraq, bizi məlumatlandırın. Biz də öyrənək ki, zirzəmilərdə yaşayan, evləri ermənilər tərəfindən dağıdılmış soydaşlarımız Qarabağda boş qalmış evləri nə vaxt köçürüləcək. Bizim cəmlənməliyimiz nə vaxtdək davam edəcək? Başqa səbəb varsa, onu da bilək. Çünki insanlarımız bu barədə yazır, bizdən soruşur. Onu da soruşaq ki, Qarabağda kənd həyatı bərpa olunacaqmı? Kənddə yaşayanların həyatını təsərrüfatı olacaqmı ki, ev heyvanları, quşlar saxlasınlar, meyvə-tərəvəz yetişdirdinsinlər. Digər bölgələrdə olduğu kimi

Qarabağda da torpaq islahatı aparılıb, kəndlilərə torpaq paylanılacaqmı? Qarabağda ağıllı kənd adı ilə indi tikilənlər şəhər tipli qəsəbələrdir. Onu da soruşmaq lazımdır ki, Qarabağda yaşamış və köçmüş ermənilər Azərbaycan vətəndaşlarını qəbul edərlərsə, onlara Azərbaycan pasportu verilməyəcək, niyə iş dalınca vətəni tərk etmiş soydaşlarımıza bu hüquq tanınmır? Onların pasportları dəyişdirilmir, yaxud pasport verilmir. Hesab edirəm ki, qanunvericilik qaydasında bu məsələ də öz həllini tapmalıdır". Q.Həsənzadə xaricdəki erməni-pərəst dairələr tərəfindən son günlər səsləndirilən bəzi çağırışlara da münasibət bildirdi: "Onlar xalqımızı üsyana, inqilaba, küçələrdə barrikadalar qurmağa çağırırlar. Onlara seçki yox, qan lazımdır. Amma anlamırlar ki, o dövrlər artıq arxada qalıb. Düşünürəm ki, onlara ən böyük cavab xalqımızın seçkilərdə aktiv iştirakı olacaq".

Daha sonra gündəlikdəki müzakirələr müzakirə edildi.

Qanunvericiliyə edilən dəyişikliklərə əsasən, Azərbaycanda hərbiçilərin pensiya yaş artırılır. Bu məsələ "Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında" və "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında", "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunlarda və "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili xidmət nizamnaməsi"ndə dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsində əksini tapıb. Qanunda bir sıra dəyişikliklərə yanaşı, hazırlanmasına dövlət tərəfindən zaman və resurs sərf edilmiş hərbi qulluqçuların formalaşmış təcrübəsindən daha uzun müddət istifadə etmək məqsədilə hərbi qulluqçu kimi pensiyaya çıxmaq üçün minimum xidmətkeçmə tələbinin 20 təqvim ilindən 25 təqvim ilinə çatdırılması təklif olunur. Sənəd səsverməyə çıxarılarq III oxunuşda qəbul olundu.

Ardınca "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Əmək pensiyaları haqqında" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının Qanun layihəsi müzakirəyə çıxarıldı. Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komi-

təsinin sədri Ziyafət Əsgərov layihələrlə bağlı məlumat verib. Qanun layihələrində bir sıra dəyişikliklərə yanaşı, hazırlanmasına dövlət tərəfindən zaman və resurs sərf edilmiş hərbi qulluqçuların formalaşmış təcrübəsindən daha uzun müddət istifadə etmək məqsədilə hərbi qulluqçu kimi pensiyaya çıxmaq üçün minimum xidmətkeçmə tələbinin 20 təqvim ilindən 25 təqvim ilinə çatdırılması təklif olunur. Qeyd olunan dəyişiklik hərbi qulluqçuların pensiya təminatında hər hansı azalmanı istisna etməklə, bir sıra qurumların hərbi qulluqçularının pensiya təminatında artımını nəzərdə tutur. Belə ki, minimum xidmət müddətinin artırılması ilə yanaşı, həmin dövrə görə qulluq əlavəsi faizinin də 50 faizdən 65 faizə qaldırılması təklif edilir. Dəyişikliyə əsasən, pensiya hərbi xidmətdən buraxılanadək 25 təqvim ili və daha çox hərbi xidmət etmiş hərbi qulluqçular, hərbi xidmətdən yaşa görə buraxılmış, 30 təqvim ili və daha çox ümumi iş stajı olan, bu stajın azı 15 ilini hərbi xidmətdə keçirmiş şəxslər, hərbi xidmətdən xəstəliyinə və ya səhhətinin məhdud imkanlarına, habelə ştatların ixtisarına görə buraxılmış və buraxıldığı gün 48 və daha çox yaşı, 30 təqvim ili və daha çox ümumi iş stajı olan, bu stajın azı 15 ilini hərbi xidmətdə keçirmiş şəxslər, hərbi xidmət müddəti 15 il və daha çox olmaqla Çernobil AES-də qəzanın nəticələrinin aradan qaldırılması işlərində köçürmə zonasında iştirak etmiş hərbi qulluqçuların hərbi xidmətdən buraxılanadək 25 təqvim ili və daha çox hərbi xidmət etmiş hərbi qulluqçulara 25 il hərbi xidmət üçün müvafiq təminat xərcliyinin-65 faizi, 25 ildən yuxarı hərbi xidmətin (hərbi xidmətin güzəştli sayılan hissəsi nəzərə alınmaqla) hər ili (il tam olmadıqda isə natamam ildəki iş stajı aylarının sayına mütənasib olaraq hesablanmaqla) üçün müvafiq təminat xərcliyinin-2 faizi (Müdafiə Nazirliyi sisteminə xidmət edən şəxslər üzrə isə - 3 faizi) miqdarında əlavə olunmaqla müəyyən ediləcək.

Müzakirələrdən sonra dəyişiklik səsverməyə qoyularaq III oxunuşda qəbul edilib. Qeyd edək ki, qanun layihəsi 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

□ **Elsad PASASOY,**
"Yeni Məsvət"

Dekabrın 21-də Türkiyə Mərkəzi Bankı uçot dərəcəsinə 40 faizdən 42,5 faizə qaldırıb. Beləliklə, qardaş ölkədə pul siyasəti ardıcıl yeddinci dəfə sərtləşdirilmiş oldu.

Türkiyə Mərkəzi Bankının qərarla bağlı açıqlamasında qeyd olunur ki, inflyasiya təzyiqi xidmət sektoru və geosiyasi risklər tərəfindən dəstəklənir, lakin son məlumatlar vəziyyətin yaxşılaşmağa başladığını göstərir.

Son faiz artımı əksər analitiklərin gözləntiləri ilə üst-üstə düşüb. Bəzi ekspertlər faizlərin 45-dək artırılacağını da real hesab edirdilər. Bu gözləntilərə səbəb noyabrın sonunda ölkədə inflyasiyanın sürətlənərək 61,98 faizə çatmasıdır. Göstərici oktyabrda 61,36 faizdən sonra noyabrda 11 aylıq maksimumunu yeniləyib. Türkiyə statistika orqanının məlumatına əsasən ölkədə illik inflyasiya noyabr ayında cüzi dərəcədə artıb, kəskin faiz artımlarından sonra qiymətlərin sabitləşməsinin əlamətləri daha qabarıq görünməkdədir.

Bir sıra ekspertlərə görə, inflyasiya gözləntiləri yaxşılaşma əlamətləri göstərməyə başlayıb və buna görə də pul siyasətinin sərtləşdirilməsi tsikli sonuna yaxındır.

İstehlak qiymətlərinin artım tempi altı ay ardıcıl olaraq artan faiz dərəcələrindən sonra yavaşlamağa başlayıb, borclanma xərcləri 8,5 faizdən 40 faizə yüksəlib. Borclanma faizlərinin kəskin artımı ölkənin iqtisadi artımına mənfi təsir göstərir. İyul-sentyabr aylarında Türkiyədə ÜDM cəmi 0,3 faiz artıb, halbuki aprel-iyun aylarında artım tempi 3,3 faiz təşkil etmişdi.

Rəsmi statistikaya əsasən, 2023-cü ilin üçüncü rübündə Türkiyə iqtisadiyyatı illik müqayisədə 5,9 faiz böyüyüb. Bu, analitiklərin proqnozlarından daha yaxşı inkişafdır.

Ötən rübdə istehlak xərcləri 11,2 faiz artıb. Bu göstərici ardıcıl səkkiz rüb ərzində ikirəqəmli dərəcələrlə artıb.

Dövlət xərcləri 5,3 faiz, biznes investisiyaları 14,7 faiz artıb.

İyul-sentyabr aylarında ixracda 1,1 faiz, idxalda 14,5 faiz artım qeydə alınıb. Oktyabr ayında isə Türkiyənin ixracı rekord həddə - 22,9 milyard dollara çatıb. Ticarət naziri Ömər Bolatın açıqladığı məlumata görə, ixrac ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 7,4 faiz artmaqla, ölkə tarixində ən yüksək həddi təşkil edib.

Nazir həmçinin bildirib ki, ilin əvvəlindən Türkiyənin ixracının ümumi həcmi də rekord çatacaq 254,4 milyard dollar olub. Türkiyənin yeni hökuməti bu ilin yekununda ixracın həcmi 265 milyard dollara çatdırmağı hədəfləyirdi. Oktyabrda əldə olunan nəticə göstərir ki, illik ixrac bu hədəfdən daha yüksək ola-

Türkiyə iqtisadi problemlərdən nə zaman qurtulacaq - rəylər

yətini də saxlamağa çalışırlar. Yəni hökumət maliyyə siyasətində buraxdığı səhvləri məşğulluq siyasətində buraxmadı. Məşğulluğun dəstəklənməsinə yönəlik tədbirlər də dövlət üçün xərclər yaradır. Bu qədər ağır xərclərin qarşılığında atılan addımların səmərəsi az olur, yaxud özünü gec büruzə verir. Inflyasiyanın yüksək olması şəraitində əhalinin alıcılıq qabiliyyətini azaltmanın dəyə əmək haqqı, pensiya artımlarına gedilir. Bu, məcburidir, əks halda, fəsadlar daha kəskin nəticələr verir. Atılan addımlar makroiqtisadi səviyyədə müsbət effektlərini versə də, inflyasiyanın əhaliyə mənfi təsiri kimi bir sıra birləşə effektiv istiqamətlərdə nəticələr gözlənilməli kimi deyil".

E.Sadiqovun dediyinə görə, 2024-cü ilin martında Türkiyədə keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri də hökumət üçün əlavə risklər yaradır: "Hakim partiya iri şəhərlərdə bələdiyyə

Erməniəsilli iqtisadçı "iqtisadiyyatı sabitləşdirmək mümkün olmayacaq" deyir; Azərbaycan iqtisadçısı isə...

caq.

Türkiyə Mərkəzi Bankının uçot dərəcəsinə 42,5 faizə qaldırmasından sonra bəzi ekspertlər ölkə iqtisadiyyatı barədə bədbin şərhlər verirlər. Belə şərhələrdən birini də erməniəsilli, Massaçusets Texnologiya İnstitutunun professoru Taron Acemoğlu verir. Onun "Cümhuriyyət" nəşrinə dediyinə görə, Türkiyədə minimum əmək haqqı və aşağı inflyasiya ilə iqtisadiyyatı sabitləşdirməyə çalışırlar, lakin bu mümkün deyil: "Türkiyədə sənaye müəssisələri, strukturları və təhsil sistemi məhsuldar deyil. Texnologiyaya adekvat investisiyalar qoyulmadığı üçün şirkətlər kifayət qədər məhsul istehsal etmir və səmərəsiz fəaliyyət göstərir. Bu kontekstdə minimum əmək haqqının artırılması iqtisadiyyatın normallaşması üçün həll yolu deyil".

Onun sözlərinə görə, Türkiyənin iqtisadiyyat nazirinin rəhbərlik etdiyi struktur hələlik ümid doğurmur: "Inflyasiya bu qədər yüksəldikdən sonra onu aşağı salmaq çox çətin olacaq. Ancaq Türkiyə iqtisadiyyatı inflyasiya səviyyəsini aşağı salmaqla belə tənzimləyə bilməyəcək. Türkiyənin bir çox dərin problemləri var. Türkiyə texnologiyadan düzgün istifadə etmir, investisiyada geri qalır, ixtisaslı mütəxəssislər çatışmır".

Azərbaycanın iqtisadçı-eksperti Elman Sadiqovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Türkiyə iqtisadiyyatına 2019-2020-ci illərdə dolların kursunu saxlamaq üçün ehtiyatların sərf olunması, daha sonra faizlərin aşağı endirilməsi ciddi zərər vurub: "Nəticədə inflyasiya görünməmiş həddə çatdı. Bu gün Türkiyədəki inflyasiya yalnız Argentinə ilə müqayisə olunacaq səviyyədədir. Əlbəttə, inflyasiyanı cilovlamaq üçün faizlərin yüksək həddə çatdırılması da normal hal deyil. Lakin bu, iqtisadiyyatı çökdürəcək amil deyil. Yəni bu gün uçot dərəcəsinin yüksəkliyi üzündən Türkiyə iqtisadiyyatının çökəcəyini, böyük kataklizmlər yaşayacağını söyləmək absurd olar. Bu gün Türkiyədə atılan addımlar klassik iqtisadi addımlardır. Onların real nəticəsinin hiss olunmaması, yaxud az hiss olunmasının iki səbəbi var. Birincisi, problemlər kifayət qədər dərinir. İkincisi, müəyyən tədbirlərin lag effekti var - lag yəni gecikmə effekti. Bu o deməkdir ki, məsələn, bu gün qəbul etdiyimiz bir dərmanın effekti bədəndə müəyyən proseslər gedəndən sonra özünü göstərə bilər. İqtisadiyyatda da belədir, bəzi addımlar qısa müddətdə, bəziləri, mən deyirəm ki, əksəriyyəti uzun müddətdə - 3-6 ay və daha uzun dövrdə effektivliyi göstərir.

Dekabrın 15-də Türkiyə Mərkəzi Bankının brutt - yeni toplam valyuta ehtiyatları 95 milyard 399 milyon dollara bərabər olub. Bir həftədə 890 milyon dollarlıq artım qeydə alınıb. Qızıl ehtiyatlarına gəlincə, bir həftədə onun həcmi 265 milyon dollarlıq artımla 47 milyard 129 milyon dollara çatıb. Beləliklə, Türkiyənin cəmi qızıl-valyuta ehtiyatları 142 milyard 528 milyon dollardır. Bu, indiyədək nail olunmayan rekorddur. Amma net ehtiyatlar - öhdəlikləri çıxıqdandan sonra qalan ehtiyatların həcmi, svop istisna edilməklə, -38,2 milyard dollardır.

Ekspert bildirir ki, Türkiyə Maliyyə Nazirliyi və Mərkəzi Bankının indiyədək atdığı addımlar - uçot dərəcəsinin qaldırılması da daxil olmaqla, müsbət effekt verdiyinə görə ölkə rəhbərliyi onların davamına icazə verir: "Faiz artımı başlayanda xalis valyuta ehtiyatları mənfi 62 milyard dollar ətrafındaydı. Bu gün həmin göstərici 38,2 milyard dollara qədər irəliləyib. Yəni belə deyək də, xəstə tam sağalmayıb, amma aparılan müalicə tədbirləri müsbət dəyişikliklər getirir, ağırlaşma yoxdur, əksinə, yüngülləşmə gedir. Narahatlıq doğuran hansı səbəblərdir? Birinci narahatlıq doğuran məqam görülmə tədbirlərə rəğmən valyuta çıxışı və xərclərin çox olmasıdır. Mən bir dəfə də

qeyd etmişdim ki, Türkiyədə narkotik ticarətinə qarşı həyata keçirilən geniş miqyaslı əməliyyatları həm də tədviyə balansındankənər valyuta çıxışının qarşısını almağa yönəlib. Yeni ölkədən qeyri-qanuni yollarla valyuta çıxışının qarşısı alınır. Daha bir narahatlıq doğuran məqam "kur korumalı mövduat"la bağlıdır. Türkiyə hökuməti əvvəlki illərdə milli valyuta ilə qoyulan əmanətlərin dolların məzənnəsindən dolayı yaranan itkilərini ödəməyi üzərinə götürüb. Bu öhdəlikləri icra etmək ağır maliyyə yükü yaradır. Digər bir məsələ "yap-ışlət" prinsipi ilə həyata keçirilən tikinti layihələri ilə bağlıdır. Bu layihələr yolların, körpülərin, tunellərin tikintisini nəzərdə tutur. Onların icrası özəl şirkətlərə verilib, amma qoyulan yatırımların geri qaytılması üçün o yollardan, körpülərdən avtomobillərin müəyyən keçid sayı olmalıdır. Hökumət çatışmayan keçid sayına görə ödənişləri öz üzərinə götürdüyünə görə bu da bir böyük xərc yaradır.

Aydın məsələdir ki, ucuz lirə iqtisadiyyatı ayaqda saxlayır. Bu günə qədər Türkiyə iqtisadiyyatını bu günə qədər ayaqda saxlayan əsas siyasət əhalinin məşğulluğunun təminatı, gəlirlərin artımının təmin olunması siyasətidir. Əhalinin gəlirlərinin artımını dəstəkləməklə alıcılıq qabiliyyəti

seçkilərinin qalibi olmaqda qərarlıdır. Bu qələbəni əldə etmək üçün populist, xalqa, seçiciyə xoş gələn addımların atılması gözlənilir. Bura əmək haqqı artımı və sair daxildir. Əslində bu, müsbət addımlar olmalıdır - əhalinin gəlirləri artır. Lakin indiki yüksək inflyasiya şəraitində əmək haqqı kimi gəlirlərin artması prosesə mənfi təsir edəcək amillərdəndir. Qış ayları Türkiyə iqtisadiyyatının bir növ passiv dövrüdür - kənd təsərrüfatında, turizm də mövsümi durğunluq, istehlakın artması valyuta daxilolmalarında azalmaya, çıxışında artıma gətirib çıxarır. Bundan əlavə, xarici siyasətdəki bəzi addımlar ölkədən valyuta axınına sürətləndirir, investorların çıxışına səbəb olur. Nəticədə valyuta ehtiyatlarındakı mənfi balansın genişlənməsi təhlükəsi formalaşır".

Ekspertə görə, problemlərin dərinliyi şəraitində yaxın müddətli dövrdə Türkiyədə inflyasiyanın kəskin azalmasını gözləmək mümkün deyil: "Bu proses 2025-ci ildən başlaya, inflyasiya hədəfə doğru irəliləyə bilər. Yəni yeni hökumətin addımlarının müsbət təsirlərinin real həyata yansımaları 2025-ci ildən daha yaxşı görünəcək. Ona qədər siyasətin davam etdirilməsi son dərəcə vacibdir".

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycana qarşı təxribatçı mövqeyi ilə tanınan İranlı politoloq Ehsan Mövəhhedian Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesi ilə bağlı "fikirlərini" qələmə alıb. Bəlkə də buna diqqət verməmək də olardı. Ancaq maraqlıdır ki, onun "təhlili" İran Xarici İşlər Nazirliyinin "Diplomasi İrani" (İran Diplomacy) analitik portalında yerləşdirilib. Yəni belə qənaət hasil olur ki, bu həm də İran XİN-in mövqeyidir.

"Yeni Müsavat"
Axar.az-a istinadla təxribatçı məqalənin özətini təqdim edir:

"Ermənistanla Azərbaycan arasında aparılan sülh danışıqları, münaqişələrə və tərəflərin ziddiyyətli bəyanatlarına baxmayaraq, elə bir vəziyyətə gəlib ki, Azərbaycan Ermənistandan İrəvanın gələcəkdə Bakıdan qisas almayacağına dair təminat axtarır. Amma sual olunur ki, Azərbaycan "qisas" dedikdə nəyi nəzərdə tutur?

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin hökumətinin məqsədi, ilk növbədə təminat əldə etməkdir ki, erməni tərəfi Ermənistan Respublikasının itirilmiş dövlət və hərbi komponentlərini operativ şəkildə bərpa etmək ambisiyasına malik olmasın. Bakı bilir ki, ermənilər Ermənistanın suveren ərazilərinin itirilməsi (? - red.), ermənilərin etnik təmizlənməsi (? - red.), "Artsax xalqı"nın (? - red.) deportasiyası və Artsaxın Bakı tərəfindən işğalı (? - red.) ilə heç vaxt barışmayacaqlar. Bu narahatlığı aradan qaldırmaq üçün Bakı, görünür, Ermənistanın "qisas alması"nın qarşısını almaq üçün təminat məqsədilə mümkün sülh sənədində aşağıdakı bəndləri daxil etmək niyyətindədir:

1. Bütün "Artsax"ın işğalı (? - red.) və Ermənistan Respublikasının (işğal edilən) hazırkı suveren ərazilərinin "Bakı hökuməti"nin (? - red.) ərazisinə verilməsi haqqında yazılı və sənədləşdirilmiş razılaşma;

2. Ermənistanı Gürcüstan və İranla birləşdirən əsas logistik yolların suverenliyinə nəzarət. Bu məqsədlə Naxçıvan sərhədinə yaxın Tıqranaşen (Kərki kəndini nəzərdə tutur - red.) və Gürcüstan yaxınlığındakı Tavuş bölgəsində kəndlərinin işğalı gündəmdədir;

3. Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəxsi heyətinin kəskin ixtisar edilməsi və Bakının Ermənistan silahlı qüvvələrinin sayına, eləcə də silahların kəmiyyət və keyfiyyətinə nəzarət etmək hüququnun təmin edilməsi;

4. Əliyev hökuməti tərəfindən yüz minlərlə və daha çox bakılın (? - red.) Ermə-

İran Azərbaycandan əl çəkmir - bitməyən qərəzin ilginclik səbəbi

Politoloq: "İran XİN-ə bağlı saytdakı yazı ilə bir daha aydın olur ki, Ermənistanın sülh müqaviləsini imzalamasına mane olanlar arasında Tehran da var"

nistanın əsas rayon və şəhərlərinə köçürülməsi;

5. Ermənistanın ərazi bütövlüyünün nominal tanınmasına baxmayaraq, Türkiyə və Bakının Ermənistanın cənub hissəsi və ya qondarma "Zəngəzur dəhlizi" üzərində ikitərəfli nəzarətinin asanlaşdırılması; yəni Ermənistan hökumətinin bu dəhliz üzərində suverenliyi hüququ olmasın, nəticədə Ermənistanın cənub hissəsi bu ölkədən ayrılınsın;

6. Artsax Respublikasını (? - red.), 1915-ci ildə Osmanlı İmperiyasında "erməni soyqırımı" ilə bağlı bölmələri və "Qərbi Ermənistan" ifadəsini çıxarmaqla Ermənistanın Konstitusiyasına və Müstəqillik Bəyannaməsinə dəyişiklik edilməsi, Ermənistanın gerbində erməni kimlik rəmzi Ağrı dağının təsvirinin çıxarılması ilə düzəliş edilməsi.

Bu müddəalar əslində Bakının Ermənistandan tələb etdiyi sülhün qiymətidir. Ola bilsin ki, Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan hərtərəfli təzyiqin tətbiqi ilə İrəvanla Bakı arasında mümkün sülh sazişini imzalasın və yuxarıda qeyd olunan bəndlər imzalanacaq məxfi protokollara salınsın. Ermənistan hakimiyyətinin Bakıya hansı təminatlar verdiyini göstərməyən saziş dərc olunacaq və ya heç olmasa sülh müqaviləsinin bəzi müddəaları gizli saxlanılacaq. Odur ki, İran İslam Respublikası bu qondarma sülh danışıqlarına qarşı sayıqlığını maksimum dərəcədə artırmalı, qeyri-münasib müddəaların, xüsusən də yuxarıda qeyd olunan 2 və 5-ci

bəndlərin İrəvanın üzərinə qoyulmasının qarşısını almaq üçün mümkün razılaşmanın müddəalarını almalı və öyrənməlidir".

Məqalədə istifadə olunan "terminlər", hadisələrin təhriki, Azərbaycanın işğalçı kimi göstərilməsi, Azərbaycan hakimiyyətinin "Bakı hakimiyyəti", qaçqın azərbaycanlıların "bakılılar" adlandırılması, "artsax xalqı" ifadəsi, keçmiş, qondarma və özünü buraxan qurumdan "respublika" kimi danışılması, Azərbaycanın xəritələrdə təsbit edilən, hər kəsin qəbul etdiyi, Ermənistanın özünün belə 29,8 min kv.km-ə daxil olmadığını etiraf etdiyi 8 kəndinin - eksklavının geri tələb edilməsinin "Ermənistanın işğalı" adlandırılması, Ermənistanın Türkiyəyə ərazi iddiasının əks olunduğu rəmzlərin "erməni kimliyi" olaraq göstərilməsi və s. bu məqalənin yalnızca erməni mövqeyindən yazıldığını göstərmir, həm də İranın Ermənistanı Azərbaycana qarşı təhrik etməsinin nümayişidir. Əks halda İran XİN-in saytında belə bir məqalənin dərci mümkün olmazdı. Eyni zamanda, bu məqalə sözsüz ki, Ermənistan ictimai rəyində Ermənistan hakimiyyətinə təzyiq formalaşdırmaq və sülhü pozmaq məqsədi daşıyır.

Bəs İran nə vaxtdək odla oynayacaq? Azərbaycan dan niyə əl çəkmir? Tehran rəsmiləri bir yandan ölkəmizlə isti əlaqələrin vacibliyindən danışır, terror aktından sonra səfirimizin İrana geri qayıdışını istəyirlər, digər tərəfdən də belə gerçəkdən uzaq təx-

ribatlara rəsmi şəkildə rəvac verirlər - onları önlemek əvəzinə. Məqsəd-məram nədir? Rəsmi Bakı belə cızma-qaraya reaksiya verməlidirmi?

Politoloq Oqtay Qasımov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, belə bir yazının İran Xarici İşlər Nazirliyinə bağlı portalda yer almasının özü kifayət qədər ciddi məsələdir: "Çünki qeyd etdiyimiz kimi, İran Azərbaycan dövlətinin mövcudluğunu uzun illərdir özünə təhdid hesab edir və onun güclənməsini istəmir. Baxmayaraq ki, məcburən son dövrlər Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsini dəstəklədiklərini ifadə edirlər, amma İran bunlarla bərabər öz ərazisindən Ermənistanın silahlandırılması üçün şərait yaradır. Belə ki, Hindistandan Ermənistanla göndərilən silah, sursat, hərbi texnika və raket sistemləri məhz İran ərazisindən daşınmaqdadır. Bu da İranın bölgədə məsələlərə münasibətini ortaya qoymaqladadır. Yəni bütün hallarda İranın bu davranışları bir daha onu göstərir ki, İranla Azərbaycan arasında münasibətlərin qaydaya düşməsi üçün xeyli müəkkəb problemlər var və Tehran heç də məsələlərin həllində maraqlı deyil. Biz də öz siyasətimizdə İranın bu riyakar davranışlarını nəzərə almalıyıq və siyasətimizi də ona görə müəyyənləşdirməliyik. Yəni İran Xarici İşlər Nazirliyinə bağlı saytda Azərbaycana qarşı olan o cür yazının gətirməsi əslində İranın özünün rəsmi mövqeyi kimi də dəyərləndirilə bilər. Biz İran rejiminin və diplomatiyasının əsl

Dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı genişləndirilir

Dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı genişləndirilir. APA xəbər verir ki, bu, Milli Məclisin dekabrın 22-də keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan "Dövlət sirri haqqında" qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Qanun layihəsi iqtisadi sahədə dövlət sirrini təşkil edən məlumatların dairəsini dəqiqləşdirir və buraya hərbi məhsulları işləyib hazırlayan və ya istehsal edən müəssisələrlə yanaşı, eyni zamanda bu məhsulların ixracını, satışını həyata keçirən, həmçinin bu işi təşkil edən müəssisələri və onların maliyyə hesabatlarını da aid edir.

Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

mahiyyətini bilirik. Məhz həmin yazını hansısa bir ekspert adından yazdıraraq sonradan guya bunun İranın rəsmi dövlət mövqeyi olmadığını bəyan etməsinə imkan yaratmaq üçün belə bir addım gedilib. Lakin biz dəqiq bilirik ki, o yazı İranın rəsmi mövqeyidir. Xüsusilə də 2-ci və 5-ci bəndlər. Bu bəndlərdə yazılır ki, həm Kərki, həm də Yuxarı Əksipara kəndlərindən Ermənistanın xarici ələmələrlə əlaqəsini yaradan beynəlxalq avtomobil yollarının keçməsi kifayət qədər ciddi məsələdir. Dəfələrlə də qeyd olunub ki, Ermənistan məhz bu səbəbdən mümkün qədər anklavlar məsələsinin həllini yubatmağa çalışır. Amma bütün hallarda Ermənistan Azərbaycanın irəli sürdüyü sülh təkliflərini və tələbləri qəbul etməlidir. Bu olmayacağı halda bölgədə gərginlik qalacaq və o yazı ilə bir daha aydın olur ki, Ermənistanın sülh müqaviləsini imzalamasına mane olan dövlətlər arasında İran var".

Politoloq qeyd etdi ki, İran heç də son dövrlər verilən bəyanatlara baxmayaraq Azərbaycana olan münasibətini dəyişməyib: "Əslində İran elə

bir siyasət apardı ki, Ermənistanı təşviş içərisində saxlayaraq Zəngəzur dəhlizinə paralel alternativ yolun öz ərazisindən çəkilməsinə nail oldu. Bununla Tehran hesab edir ki, bu yol üzərində nəzarət saxlamaqla Türkiyə və Azərbaycan üzərində təsir mexanizmlərini saxlaya bilər: "Amma Azərbaycan İrandan alternativ yolun çəkilməsi ilə bərabər 10 noyabr üçtərəfli bəyanatın şərtlərinə uyğun olaraq Zəngəzur dəhlizinin də açılmasını istəyir və bu dəhliz açılacaq. Çünki əgər bu yol açılmayacağısa Ermənistan blokadada qalmaqla ağır vəziyyətinin daha da ağırlaşdıracaq. Yəni Azərbaycan və İran arasında münasibətlər bütün hallarda İranın Azərbaycana baxışı həqiqətən dəyişməyincə istənilən səviyyədə qaydaya düşməyəcək. Bütün hallarda hesab etməyirəm ki, məlum yazıya görə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi rəsmi açıqlama versin. Sadəcə olaraq İran səfiri ilə bu məsələni müzakirə edib Azərbaycanın narazılığını və narahatlığını diqqətə çatdırmaq lazımdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Bəxt açan məhkəmə

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Falçı falçıya fənd qurmaz"
(Azərbaycan ata sözü)

Dövlətin gördüyü tədbirlər nəticəsində hər il minlərlə vətəndaşımızın bəxti açılır. Onlar ev, təqaüd, medal alır, ərə gedir, xoşbəxt gələcəyimiz üçün uşaq doğur, qəzetdə köşə yazır, efrdə şpaqat açır.

Ancaq bəxti açılmayan yoldaşlar da, təəssüf ki, vardır. Yəqin hökumətimiz bu istiqamətdə hələ çox işlər görməlidir. Məşallah, bizdə sərhədlərdən başqa hər şey açıqdır, bəxt niyə bağlı olsun? Bəxti bağlı saxlamaq bəzən xaricdən maliyyələşən qara qüvvələrin pis niyyətindən doğur, lakin bugünkü mövzumuzda onlara toxunmaq istəmirəm, Allah vurmuşdu elə onları... Mövzumuz həqiqətən bəxti bağlı qalan sadə vətəndaşın əhvalatıdır. Yaxın oturun, yanınıza qarğıdalıdan-tumdan qoyun, maraqlı tema var.

Demək, əhvalat cərəyan etmişdir Lənkəran tərəfdə. Türəkəran kənd sakini Ayten xanım ərə getməkdə çətinlik çəkirmiş, ona görə rayon mərkəzində cadugər Sayalı xanım müraciət etmişdir. (Adlar şərtidir; o da qərbdədir ki, bizdə qəzetdə kiməsə şərti ad qoyanda cadugər adətən "Sayalı" adı daşıyır - Z.H.). Bundan qabaq isə Lerikdə mollaya gedib, molla deyib sənə cadu ediblər, həyətdə basdırıblar. Ayten xanımın Sayalı xanımın görüşməkdə məqsədi də həmin caduların aşkar çıxarılması olmuşdur.

Nə başınızı ağrıdım, Sayalı xanım caduları həyətdən qazıb çıxarıb, bu məqsədlə Ayten xanımdan 600 manata yaxın pul alıbdır. (Sənətkar cadunun 1 ədədini 150 manata qazıb çıxarıbmış, üst-üstə 2 cadu aşkar edilmişdir. Pulu artıqlamasıyla ödəməsini isə bəxti bağlı qız çəkilən əziyyətlə bağlamışdır). Ancaq sonra polisə şikayət edib. Nəticədə dələduzluq maddəsiylə cinayət işi açılıb. Lənkəran rayon məhkəməsində.

Zərəçəkənin orda dindirilməsindən sitat: "Əslində Sayalı xanım yalnız həyətimdə 500 manat və 20 manat taksi pulu vermişəm. Bundan əvvəl Astara rayonuna Yeter xanımın yanına getmişəm. Ola bilsin, ona verdiyim pulla bu pulu qanşdırmışam. Mən polislərin qurbanı olmuşam və onlar mənə nə deyib, mən də onların dedikləri kimi etmişəm. Bunları müstəntiq Aqşin müəllim mənə deyib. Mən də Aqşin müəllimin dediyi kimi etmişəm. Hazırda mən ortalıqda tək qalmışam". Sitaların sonu.

Bəli, məhkəmə bu dolaşq söhbətdən sonra ortada zərəçəkən və dələduzluq olmadığı üçün cadugərə bəraət hökmü çıxarmışdır. Allah bilir, bəlkə də Sayalı xanım Lənkəran rayon məhkəməsinə cadu oxuyubdur, onların qətnəmə çıxaran əllərini qurutmuşdur. Nə biləsən... Qorxunun gözləri böyük olur.

Hökmədən sitat: "Təqsirləndirilən şəxs qabaqcadan zərəçəkmiş şəxsi tanımayıb, hansı kənddə və hansı ünvanda yaşadığını bilməyib, qabaqcadan da bilə bilməzdi ki, zərəçəkmiş şəxs ona öz problemləri ilə əlaqədar müraciət edəcək. Buna görə də o, qabaqcadan orada hər hansı cadu basdırı bilməzdi".

Möhtəşəmdir. Açıqı, son vaxtlar heç belə kef eləməmişdim. Ancaq hələ durun, hökmün anekdot hissəsi qurtarmayıb. Sitalar: "Məhkəmə qeyd edir ki, elə insanlar var, onlarda öncəgörmə qabiliyyətləri olur. Misal üçün, Nostradamusu, Vanqanı, gürcü xanımı Cunanı, azərbaycanlı Zireddin Rzaevi göstərmək olar. Zərəçəkmiş şəxsin xahişi əsasında caduların yerini aşkar etməyə qabiliyyəti olan təqsirləndirilən şəxs heç vaxt olmadığı bir həyətdə basdırılmış caduların yerini dəqiq göstərsə, bu dələduzluq əməli deyil. Onları neçə aşkar edir, artıq bu onun işidir. Bu qabiliyyətə görə şəxsi cinayət məsuliyyətinə cəlb etmək olmaz. Təqsirləndirilən şəxs müəyyən müddət qarşılığında xidmət göstərərək xidmət haqqı olaraq zərəçəkmiş şəxs təqsirləndirilən şəxs 300 manat istədiyi təqdirdə 500 manat pul verib. Zərəçəkmiş şəxs 20 manatı da taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan sürücüyə görə verib". Sitaların sonu.

Bəli, artıq öncəgörmə qabiliyyətinin varlığı Lənkəran rayon məhkəməsinin qərarıyla qəti şəkildə isbatə yetmişdir, presedent hüququ qazanmışdır. O cümlədən, cadu basdırmaq sənəti.

Lənkəran camaatına uzun ömür, can sağlığı və səbir diləyirəm. Onlar Zireddinə və Vanqaya inanan hakimin əlinin altında yaşayırlar. Ta bəxt necə açılır?!

"Dəmir yumruq"lardan sonra kapitulyant Ermənistan sülh müqaviləsi ilə bağlı hələ də ictimai-siyasi konsensus yoxdur. Belə görünür, üz-üzə görüşlər bu qədər faciə-fəlakətlərə rəğmən, separatçılıq mərkəzi, "miatsum" virusu toplum olaraq, qonşularımızın canından tam çıxmayıb.

Əfsus ki, Nikol Paşinyan bu il də öz xalqını sülhə hazırlaya bilmədi. Bu isə revanşist-radikalların dilini getdikcə daha uzun edir, onların "çörəyinə yağ" sürür. "Ermənistan hakimiyyəti elə bir sülh müqaviləsi istəyir ki, 20-25 ildən sonra gələcək nəsillər müharibəyə getsinlər. Hakimiyyətə elə gəlir sülhə can atır, əslində isə bu sülh deyil, müharibədir, sadəcə, gələcək nəsle qədər təxirə salınır". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, belə bir iddianı mifik "artsax"-ın mifik "təhlükəsizlik şurası"-nın keçmiş katibi, hərbi cani Samvel Babayan irəli sürüb. "100 il əvvəl "soyqırımı" olub və Türkiyənin ərazi bütövlüyünü tanımağa çalışan Ermənistanın istənilən lideri satqına çevrilir. Bu gün diaspor hazırkı hakimiyyəti demək olar ki, tamamilə rədd edir. Əgər Azərbaycanda savadlı insanlar varsa, başa düşməlidirlər: xalqlarımızın daha 300 il mübarizə aparmaması üçün biz öz oyunumuzu oynamalıyıq", - Babayan bildirib.

Bəs separatçı ünsürü hansı oyuna işarə edir? Babayan: "Uzun müddət bizim əvəzimizə qərar verən biz yox, öz maraqlarını irəli sürən fövqəldövlətlər idi. Mən Azərbaycanla razılaşdırılmış oyunumuzu oynamağı təklif edirəm. Azərbaycan dərk etməlidir ki, Artsax muxtar respublika olmalıdır, insanlar qayıtmalıdır, iki xalq barışmalıdır və region iqtisadi, siyasi, logistik integrasiya yolu ilə getməlidir". Beləcə, separatçı-kriminal elementləri hələ də "çəhrayı arzular"la, siyasi status ümidi ilə yaşayırlar. İrəvanda oturub Bakı ilə həttə şərt dilində danışırlar. Öz növbəsində başqa bir xəyalpərvər erməni - politoloq Armen Bədəlyan hesab edir ki, ABŞ üçün "Qarabağ məsələsi" bağlanmayıb. Səbəbini isə belə izah edir: "Hazırda Cənubi Qafqaz Orta Asiyaya qarşı birləşdirən Orta Dəhlizin bir hissəsi sayılır. Qərb Orta Asiyada, xüsusən də Qazaxıstan iqtisadiyyatına - qaza, neftə, qiymətli metallara 175 milyard dollar sərmayə qoyub. Bu, yalnız Qazaxıstandadır, hələ Orta

ABŞ üçün "Qarabağ məsələsi" bitməyib? - "muxtar respublika" absurdu

Separatçılıq mərkəzi, "miatsum" virusu hələ də canlarından çıxmayıb; Vaşinqton ermənilərin istəyinə uyğun "Qarabağ kartı"ndan istifadə edə bilər?

Asiyanın digər ölkələrini deməyirəm. Bütün bunları oradan çıxarmaq üçün Cənubi Qafqaz lazımdır. Öz növbəsində Orta Asiyanın artan rolu Qərbin Cənubi Qafqaz regionunda möhkəmlənmək istəyinin artmasına gətirib çıxaracaq və bunun üçün bütün rıçaqlardan istifadə olunacaq. Onlardan biri də Qarabağ məsələsidir. ABŞ üçün Qarabağ məsələsi aktualdır və bağlanmayıb". Doğrudanmı, Vaşinqton separatçıların və ermənilərin istəyinə uyğun olaraq Bakıya qarşı artıq vurulmuş "Qarabağ kartı"ndan istifadə edə bilər? ABŞ Bakıdan status, muxtariyyət tələb edəcək, yoxsa pərdəarxasında bunu istəyir?

"Yeni Müsavat"a danışan siyasi ekspert Ramiyə Məmmədovaya görə, ABŞ-in "Qarabağ kartı"ndan istifadəsi üçün hər hansı argument qalmayıb: "Vaşinqtonun ən pis halda irəli sürdüyü məsələ ermənilərin qaydışıdır. Buna dəfələrlə rəsmi izah verilib, şərtlər açıqlanıb. ABŞ-in regionda mövcudluğu iqtisadi doktrina ilə mümkündür.

Yeni Qarabağ üzərindən nüfuz etmək üçün heç bir mexanizm qalmayıb. Separatçıların, revanşist düşüncəli təhlilçilərin Vaşinqtonun adından öz xəyallarını dilə gətirməsini realıq kimi qəbul etmək olmaz. Məncə, İrəvanda otub evcik-evcik oynayır və sonuncu akkordlarını vururlar. Bu da yeni maliyyə əldə etmək cəhdləridir. 21 dekabrda Xankəndi stadionunda Prezidentin topa ilk zərbəni vurması da məhz siyasi qol idi və bütün beynəlxalq güclərə, başda Birləşmiş Ştatlar olmaqla keçmiş həmsədr ölkələrə bir cavab idi. Ona görə də Babayan kimlərin nə çərənbləməsi artıq bizi maraqlandırmalı deyil". Ekspertin sözlərinə görə, Vaşinqton Bakı ilə münasibətləri də yoluna qoymağa çalışır: "Yeni səfir Şəhidlər xiyabanına getdi, ümid edək ki, azad edilən əraziləri də ziyarət edəcək, Blinkenin köməkçisi Azərbaycana gələrək aranı düzəltməyə çalışdı, Dövlət Departamentinin sözçüsü Metyu Miller İrəvan - Bakı arasında ikitərəfli danışıqları alqışladıqlarını bəyan etdi, yeni "Qarabağ kartı" əldə deyil. Təbii ki, noyabr seçkilərinə qədər zaman-zaman Bayden administrasiyası, ermənipərəst konqresmenlərin növbəti çağırışları ucubətindən müəyyən gərginlik yarana bilər, amma bütövlükdə separatçıların dedikləri blefidir".

Prezidentliyə namizədliyi irəli sürülən Fuad Əliyev isə Cənubi Qafqazda Qərb-Rusiya qarşıdurmasının kəskinləşəcəyi qənaətinədir. Onun sözlərinə görə, bu toqquşma strateji xarakter daşıyır və nüfuz savaşındır. "Amma Qarabağ üzərindən bunu etmək üçün rıçaqlar yoxdur. İndi Ermənistan üzərindən rəqabət getməkdədir. Qarabağ məsələsində az qala bütün keçmiş həmsədr ölkələr mismar bir yere vururlar. Sadəcə, bu münaqişə başa çatıb, Ermənistan hökuməti sülhdən danışır, ABŞ hansı bəhanələr tapa bilər? Əgər ermənilərin qaydışı məsələsini masaya qoymaq istəyirlərsə, mövqeyimiz bəllidir", - deyər F.Əliyev belə hesab edir.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-ın Azərbaycandakı yeni səfiri Mark Libbi dekabrın 20-də Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib. Bu barədə diplomatik nümayəndəlik məlumat yayıb. Diplomat şəhidlərin xatirəsinə ehtiramını ifadə edib. O, münaqişə nəticəsində yaxınlarını itirən ailələrə başsağlığı verib.

Ancaq hörmətli səfir bil-məmiş deyil ki, Şəhidlər xiyabanında uyuyanlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçənlərdir. Odur ki, ənənəvi sual yenidən ortaya çıxır: ABŞ səfiri ərazi bütövlüyü-müzə sayğı əlaməti olaraq Şuşaya da gedəcəkm, yoxsa Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanmasını gözləyəcək? ABŞ-dan başqa nüfuzlu dövlətlərin demək olar hamısının səfir-ləri Şuşaya səfər ediblər. ABŞ səfiri indiye qədər get-məyib. Bu da Azərbaycan cəmiyyətində narazılıq yaradır. Yeni səfirin şəhidlər xiyabanına gətməsi buzla-rın ərimeyə başlaması və prosesin Şuşa səfərinin gerçəkləşməsi ilə nəticələ-nəcəyini düşünməyə əsas verirmi?

Politoloq Anar Əliyev "Yeni Məşavət"ə bildirdi ki, uzun müzakirələrdən sonra nəhayət Azərbaycan yeni səfir təyin olundu. Bu səfir fəaliyyətə başladıqdan az sonra Bakıda Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib və bu, diplomatik etiket və protokol çərçivəsində atılan bir addımdır: "Son dövrlər ABŞ-la Azərbaycan arasında yaranmış ki-fayət qədər gərgin münasi-bətlərin, xüsusilə də Ame-rikanın rəsmi şəxslərinin dilindən Azərbaycana qarşı əsassız iddia və ittiham-larla bağlı formalaşmış gər-ginliyin aradan qaldırılma-sında böyük təcrübəyə sa-hib diplomat Mark Libbi ciddi təşəbbüslər irəli sür-əcək. Azərbaycanda demək olar ilk günlərdən Şəhidlər xiyabanını ziyarət etməsi-ni müəyyən mənada səfirin diplomatik fəaliyyətinə xoş niyyətlərlə başlamaq me-sajı kimi qəbul etmək olar. Amma unutmayaq ki, Şə-hidlər xiyabanımızda Azər-baycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş oğulla-rımız, qızlarımız uyuyur və onların şəhid olduqları tor-paqlara - Qarabağa, Şuşa-ya, Xankəndiyə hələ ki,

ABŞ səfiri Şəhidlər xiyabanında- sırada Şuşaya səfərdir?

Politoloq: "Yeni səfirin proseslərə daha həssas yanaşacağı və Azərbaycanın maraqlarına toxuna biləcək açıq davranışlar nümayiş etdirməyəcəyi gözləniləndir"

ABŞ-ın ölkəmizdəki heç bir səfiri səfər etməyib. Tor-paqlarımızın işğalçılardan və terrorçulardan üç ildən artıqdır azad olunmasına baxmayaraq demokratiya carçısı, dünya dövlətləri üçün demokratiyanın beşi-yi olduğunu elan eləyən bir dövlətin səfirinin işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə - həm də beynəlxalq aləmin və ABŞ-ın özünün də rəsmən Azərbaycan əraziləri kimi tanıdığı həmin ərazilərə səfər etməməsi Amerikanın məkrli niyyət-lərini, erməni diaspor lobbi təşkilatlarının etirazların-dan çəkdiyini göstərir".

Politoloq dedi ki, Ameri-kanın əsas strateji hədəf ki-mi elan etdiyi dövlətlər və o dövlətlərlə sərhəd ölkələrə səfir təyin edilməsi xüsusi müzakirələrlə araşdırılma-lardan sonra təyin olunur. Belə ərazilərdən biri də Cə-nubi Qafqazdır: "Cənubi Qafqaz Rusiya ilə sərhəd olmaqla yanaşı həm də Er-mənistanla, ABŞ-ın xarici siyasətinə kifayət qədər təsir etmək gücündə olan, xüsusilə də Dövlət Departamentinə və Konqresə, Senata təsir edə biləcək imkanında olan Erməni Milli Komitəsinin marağında olan bir bölgə kimi qiymətləndirilir. Bu

mənada Cənubi Qafqaz respublikalarına, o cümlə-dən Azərbaycana səfir göndərilərkən ABŞ-ın əsas rəqiblərindən biri olan Ru-siya ilə sərhəddə yerləşən bir dövlət olmaqla yanaşı, həm də ABŞ-da yaşayan ermənilərin maraq və is-təkləri də göz önünə alınır. Bu mənada hesab edirəm ki, yeni səfirin də təyin olunmasında və Azər-baycanda gələcək fəaliyyətlə bağlı ona verilən tapşırıq-larda da erməni məsələsi-nə, Ermənistanla əlaqə-lərini, erməni diaspor lobbi təşkilatlarının etirazların-dan çəkdiyini göstərir".

ması ABŞ-ın Azərbaycanla da bağlı daha diqqətli ol-mağa məcbur olduğunun əlaməti idi. Yeni səfirin pro-seslərə daha həssas yanaşacağı və Azərbaycanın maraqlarına toxuna bil-əcək açıq davranışlar nü-mayiş etdirməyəcəyi gözlə-niləndir".

Bununla belə A.Əliyev hesab edir ki, Ermənistan-la Azərbaycan arasında sülh münasibətlərinin tən-zimlənməsi, xüsusilə də Rusiyanın nəzarətindən kənar tənzimlənmə mexa-nizmlərinin tapılmasına qə-dər ABŞ səfirinin Qaraba-ğa, Şuşaya səfər etməsi inandırıcı görünür: "Bu, təbii ki, Amerikanın təqdim etdikləri demokratik mahiy-yyətindən daha çox neoim-perialist iddialarından irəli gəlir, beynəlxalq hüququn prinsiplərinə və BMT prin-siplərinə əks davranışlar nümayiş elətdirdiyini gös-tərir".

Xatırladaq ki, Azər-bay-can Prezidenti İlham Əli-yev hələ ki, Mark Libbinin etimadnaməsini qəbul et-məyib. Səfir yalnız ötən həftə öz etimadnaməsinin surətini xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova təq-dim edib.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Britaniya Türk Kiprini tanıya bilər - Orta Dəhliz planı...

İngilis deputat hesab edir ki, ölkəsinin Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətini tanınamaması üçün heç bir əngəl yoxdur; Qabil Hüseynli: "Bu problemin həlli bir adada iki dövlətin qurulması ideyasından keçir"

"Böyük Britaniyanın Şimali Kipr Türk Cümhuri-yyətini tanınamaması üçün heç bir səbəb görmürəm". "Yeni Məşavət" bildirir ki, bu barədə britaniyalı de-putat və parlament üzvü Semmi Uilson özünün "Ya-xın Şərqdəki uğursuzluqdan sonra Qərb həll olun-mamış münaqişənin təhlükələrini dərk etməlidir" adlı məqaləsində yazıb. O, Kipr Türk hökumətinin Yunan administrasiyasından (Cənubi Kipr) daha yaxşı tərəfdaş olduğunu qeyd edib. "Türk əhali, yu-nan əhalidən fərqli olaraq, heç vaxt adadakı hərbi bazaları təqib etmədi və onlara qarşı kampaniya aparmadı", - Uilson qeyd edib. Xatırladaq ki, ŞKTC Türk Dövlətləri Təşkilatında (TDT) müşahidəçi sta-tusa malikdir. Onu hələ ki, yalnız Türkiyə müstəqil dövlət kimi tanıyır. Bakıda nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir. Britaniyanın bu addıma gətməsi TDT ölkə-lərinin Şimali Kipri tanımasını sürətləndirə bilər-mi? Türk Kiprinin prezidenti Ersin Tatar Bakıda olub, azərbaycanlı həmkarı tərəfindən qəbul edilib. Zaman-zaman ŞKTC-nin müstəqilliyinin tanınması fikirləri səslənib. Eyni zamanda, TDT-nin Londo-nun dəstəklədiyi bir ideya olduğu da qeyd olunur. Orta Dəhlizin açılması, Londondan Pekin uzanan, Mərkəzi Asiyanın da daxil olduğu bu beynəlxalq lo-gistika nəhəng Turan iqtisadi platformasıdır. Bunu Britaniya dəstəkləyir və Şimali Kiprə olan münasi-bət də buradan qaynaqlana bilər. Qeyd edək ki, 1974-cü ildə başlanan Kipr Hərəkəti nəticəsində 1976-cı ildə Kipr Türk Federal Dövləti yaradılıb. 1983-cü ildə isə Şimali Kipr Türk Respublikası öz müstəqilliyini bəyan edib. ŞKTR-nin müstəqilliyi təkcə Türkiyə tərəfindən tanınır. 1992-ci ildə Naxçı-van Muxtar Respublikası ilə Şimali Kipr arasında münasibətlər yaranıb.

Professor Qabil Hüseynli "Yeni Məşavət"ə qeyd etdi ki, yunan Kipri BMT-nin o vaxtkı baş katibi Koffi Annanın hazırladığı planı rədd etdi: "Halbuki kifayət qədər konstruktiv, ağlabatan bir layihə idi. Onun ar-dınca yunan Kipri Avropa Birliyinə daxil olmağı ba-cardı. Bu gün də bütün Kipri yunanlar təmsil edirlər. O zamandan Türkiyə türk Kiprini tanıdı. Əslində iki ayrı xalqdır, ayrı dövlətlərdir. Sadəcə, yunan Kiprinə ABŞ və Avropa tərəfkeşlik edir, bütün Kipr adından çıxış etməsinə şərait yaradır. Amma Koffi Annan planı ide-ya kimi özünə yer etməkdədir. Əgər İngiltərə bu fikrə düşübsə, Şimali Kiprin tanınması prosesi sürətlənə bilər". Q.Hüseynli hesab edir ki, Azərbaycan bu işə müsbət yanaşır: "Hələ ki türk Kiprində mədəniyyət nümayəndəliyi açıb. Belə hesab etmək olar ki, gələ-cəkdə diplomatik səviyyədə tanındıqdan sonra səfir-lik səviyyəsində münasibətlər də qurula bilər. İndiki status-kvoda Kiprin yunan icması heç bir konstruktiv addım atmaq istəmir, ədalətli bir ortaq dövlət layihə-sini dəstəkləmir, Kipr türklərini əsarətində saxlama-ğa çalışır. Ona görə bu problemin həlli yolu bir adada iki fərqli dövlətin qurulması ideyasından keçir və bu proses də özünə yol açmaqdadır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Məşavət"

Məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxsə qısamüddətli mühafizə orderinin verilməsi müddəti artırılır. Bununla bağlı Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin bir gün öncə keçirilən iclasında müzakirə edilən “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilir.

Qanunun qısamüddətli və uzunmüddətli mühafizə orderinin verilməsi ilə əlaqədar 11-ci və 12-ci maddələrində qısamüddətli mühafizə orderinin müddətinin beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq 60 gündək artırılması təklif olunur. Eyni zamanda qısamüddətli mühafizə orderinin verilməsinə görə məsuliyyətin müəyyən edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində də dəyişiklik edilməsi nəzərdə tutulur.

Neçə müddətdir ki, bu məsələ müzakirə edilir. Qeyd etmək yerinə düşər ki, hazırda mühafizə orderinin müddəti 1 aydır, amma bu müddətin az olması ilə bağlı narazılıq var idi. Məsələn, üçün, erindən boşandıqdan sonra qadınlar təqib edilir, zorakılığa məruz qalır. Bir çox hallarda mühafizə orderinin müddəti, yeni bir ay keçdikdən sonra həmin şəxs evinə qayıdır, yaxud yenedən həyat yoldaşını təqib edir. Bir çox hallarda isə qurban vaxtında orderi ala da bilmir. Qanunvericilikdə dəyişikliklər edildikdən sonra bütün bunlar nəzərə alınacaqmı?

Yada salaq ki, 2022-ci il ərzində mühafizə orderlərinin ümumi sayı 158-ə çatıb. 2023-cü ilin birinci yarısı 40 mühafizə orderi olub.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a dedi ki, istər mülki, istər inzibati, istər cinayət, istərsə də digər məsələləri özündə ehtiva edən qanunlar ömürlük, uzunmüddətli qanunlar kimi qəbul edilməməlidir: “Çünki cəmiyyət özü inkişaf etdikcə, bu qanunlarda olan boşluqları ortaya çıxardıqca, həmin qanunların dəyişməsinə ehtiyac yaranır. Söhbət məişət zorakılığından zərər çəkmiş qısamüddətli mühafizə orderinin verilməsi ilə bağlı yeni qanun layihəsi ilə bağlı dəyişikliklərdən gədirsə, bu qanunu qəbul edərkən indiki kimi məişət zorakılığına məruz qalan insanların sayı o qədər də çox deyildi. Demək olar ki, hər gün olmasa da, məişət zorakılığının, xüsusilə də qadınların bu təsirlərə məruz qaldığının şahidi olur. Nəticədə mühafizə tələb edən şəxslər mühafizə müddəti bitdikdən sonra da belə, özləri, keçmiş özləri, digər qohum-qardaşları tərəfindən müəyyən təzyiqlərə məruz qalırlar. Hətta onların öldürülməsi halları da son

Mühafizə orderi ilə bağlı qanuna dəyişiklik edilir - yeni cəzalar

Çingiz Qənizadə: “Bəzi qurumların mühafizə orderinə imtina etməsinə görə...”

Turan Abdullazadə: “Məişət zorakılığına görə tətbiq olunan sanksiyala sərt olmadığından...”

vaxtlarda çoxalmışdı. Ona görə də Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin iclasında bu məsələnin müzakirə olunması və Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişiklik edilməsi ilə bağlı məsələnin gündəmə gəlməsini, təbii ki, müsbət dəyərləndirirəm”.

Bununla belə ekspert hesab edir ki, ölkədəki milli-mənəvi dəyərlərə uyğun qanun bizə məxsusdur, amma digər qanunvericiliklər beynəlxalq təcrübəyə əsaslanmalıdır: “Avropa Şurasına daxil olarkən onların tələblərindən biri də Azərbaycan qanunlarının Avropa qanunlarına uyğunlaşdırılması idi. Buna görə də 2000-ci ilə qədər bir çox qanunlarda, cinayət, mülki və digər qanunvericiliklərdə dəyişiklik edildi. İndi beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq 60 günlük müddətin qəbul olunması başa düşüləndir. Belə hesab edirəm ki, çox düzgün bir yanaşmadır. Mühafizə orderinin verilməsinə görə, eyni zamanda müəyyən qurumlar tərəfindən bu orderin imtina edilməsinə görə də İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişikliklərin nəzərdə tutulması olduqca vacibdir. Çox təəssüf edirəm ki, Azərbaycan, ümumiyyətlə Şərqi ölkələrinə Avropaya nisbətən boşanan qadınların əvvəlki həyat yoldaşları, yaxud da hazırkı özləri tərəfindən bu cür təzyiqlərə məruz qalması halları günbəgün artır. İndi qanunun dəyişməsi ilə əlaqəli olaraq biz nəyə nail ola biləcəyik, bu başqa məsələdir. He-

sab edirəm ki, qanun nisbətən bu cür halların qarşısını alınmasına xidmət edəcək. Amma bununla bərabər çox istərdim ki, bizim televiziyalarda milli və əxlaqi dəyərlərdən uzaq verilişlərin artdığı bir dövrdə həm də maarifləndirmə işlərinə üstünlük verməliyik. TV-lər vasitəsilə hətta boşandıqdan sonra sivil formada bu məsələyə yanaşması, övladlarının tərbiyəsində birgə yaşamağa nail olmaq üçün çox işlər görülməlidir. Təəssüflər olsun ki, telekanallarda dəyərlərə zidd verilişlərin sayı xeyli artıb, bu cür maarifləndirici verilişlərin sayı isə azalıb. Yalnız qanunvericilikdə dəyişiklik etməklə nəyə nail ola bilməyəcəyik, bütün bunlar paralel şəkildə aparılmalıdır”.

Vəkil Turan Abdullazadə də mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikirlərini açıqladı. O dedi ki, məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında Qanunun 11.2-ci maddəsinə əsasən, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müraciət edilən vaxtdan 24 saat keçənədək zorakılığı törədən şəxsə xəbərdarlıq edir və dərhal zərər çəkmiş şəxsə 30 gün müddətində qısamüddətli mühafizə orderi verir: “Xəbərdarlıq edilməsindən məhkəməyə şikayət verilə bilər. Hazırda bu müddətin 60 günədək artırılması və məişət zorakılığına görə inzibati tədbirlərinin ağırlaşdırılması olduqca mütərəqqi addımdır. Məişət zorakılığına görə tətbiq olunan sanksiyalar sərt olmadığından bu kimi

əməllərin qarşısını adekvat ala bilmirdi. Yeni dəyişikliklər bu sahədəki problemləri həll edə bilər. Boşanmış və boşanma ərəfəsində olan qadınların keçmiş özləri tərəfindən təqibinin qarşısını almaq üçün bu sahədə islahatların aparılması və qanunvericiliyə dəyişikliklərin edilməsi olduqca zəruri və gözlənilən idi”.

Vəkil bildirib ki, məişət zorakılığı üzrə araşdırmanın aparılması üçün bunlar səbəb ola bilər: “Zərər çəkmiş şəxsin özünün və ya onun ailə üzvlərinin şikayəti, fiziki və ya hüquqi şəxslərdən, dövlət və yerli özünüidarə orqanlarından, o cümlədən təhsil və ya tibb müəssisələrindən, qeyri-hökumət təşkilatlarından, kütləvi informasiya vasitələrindən daxil olmuş müraciətlər. Məişət zorakılığı barədə şikayətdə cinayət tərkibinin əlamətləri olmadıqda həmin şikayət yalnız zərər çəkmiş şəxsin və ya onun qanuni nümayəndəsinin razılığı olduqda aparılır. Məişət zorakılığı barədə şikayətlərə baxılması nəticələrindən asılı olaraq bu qərarlardan biri qəbul olunur: birincisi, məişət zorakılığı ilə bağlı hərəkətlər törətmiş şəxsə qanunvericiliklə müəyyən olunmuş məsuliyyət izah edilməklə, məişət zorakılığının təkrarlanmaması barədə xəbərdarlıq edilməsi. İkincisi, zərər çəkmiş şəxsə qısamüddətli mühafizə orderinin verilməsi; üçüncüsü, məişət zorakılığı ilə bağlı hərəkətlər törətmiş şəxsin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada valideynlik hüququndan mə-

SOCAR AQŞ Türkiyədə yeni qazma müqaviləsi imzaladı

Böyük məmnuniyyət hissi ilə bildiririk ki, SOCAR AQŞ-nin törəmə şirkəti SOCAR AQŞ «Sondaj Mühəndislik Sənaye və Ticarət A.Ş.» (SOCAR AQŞ Türkiyə) Türkiyənin ən böyük özəl neft və qaz operatorlarından biri olan Çalık Petroleum şirkəti ilə daha bir mühüm müqavilə imzalamışdır.

Müqaviləyə əsasən, “SOCAR AQŞ Türkiyə” Türkiyənin Diyarbəkir vilayətində quruda yerləşən beş neft quyusunun təhlükəsiz və səmərəli şəkildə tamamlanması üçün qazma xidmətlərini təmin edəcək.

“SOCAR AQŞ Türkiyə” səmərəliliyin artırılması və səs-küy səviyyəsinin azaldılması kimi xüsusiyyətlər daxil olmaqla, ənənəvi qazma qurğuları ilə müqayisədə əhəmiyyətli üstünlüklərə malik innovativ HH300 hidravlik qazma qurğusunu Türkiyədə ilk dəfə olaraq istifadə edəcək.

SOCAR AQŞ-nin Baş direktoru Samir Mollayev qeyd etmişdir: “Müştəri bazamızın şəxələndirilməsi Korporativ İnkişaf Strategiyamıza uyğundur. Bu yeni müqaviləni Türkiyədə imzalamaqla, işimizə olan öhdəliyimiz, innovativliyə olan yanaşmamız və daim mükəmməllik axtarışımız sayəsində uğur qazanacağımızı bilərək, qarşıdakı imkanları və çətinlikləri qəbul edirik”.

“Biz böyük məmnuniyyətlə Çalık Petroleum ilə tərəfdaşlıq edirik və əminlik ki, təcrübəmiz bu müqavilə çərçivəsində həyata keçiriləcək fəaliyyətlər üçün təminat rolunu oynayacaq”, - deyir “SOCAR AQŞ Türkiyə”nin ölkə üzrə meneceri Famil Xələfov bildirmişdir.

SOCAR AQŞ 2019-cu ildən bəri Türkiyədə qazma layihələri həyata keçirir və Türkiyə Respublikasının dövlət neft şirkəti olan «Turkish Petroleum Corporation» (TPAO) ilə imzalanmış son razılaşmalardan biri çərçivəsində daha dörd neft quyusu qazılacaq. SOCAR AQŞ həmçinin Türkiyədə Tuz Gölü yeraltı qaz anbarının genişləndirilməsi layihəsinə davam edir.

Mükəmməllik, təhlükəsizlik və dayanıqlılıq kimi məqsədlərə daim sadıq olmaqla, SOCAR AQŞ regionda və global miqyasda qazma və quyu xidmətlərinin aparıcı təchizatçısı kimi öz mövqeyini möhkəmləndirməyi hədəfləyir.

rum edilməsi və ya valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması ilə bağlı məhkəməyə müraciət edilməsi. Dördüncüsü, əməllərində cinayət tərkibi və ya inzibati xəta olan şəxsin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada cinayət və ya inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsi barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına müraciət edilməsi; be-

şincisi, zərər çəkmiş şəxsə uzunmüddətli mühafizə orderinin verilməsi ilə əlaqədar məhkəməyə müraciət edilməsi, zərər çəkmiş şəxsin yardım mərkəzində sığınacaq təmin edilməsidir. Zərər çəkmiş şəxsə qısamüddətli və ya uzunmüddətli mühafizə orderi verilə bilər”.

□ **Afaq MİRAYİO,**
“Yeni Müsavat”

Dekabrın 22-də SOCAR prezidenti Rövşən Nəcəfin "Equinor" şirkətinin beynəlxalq kəşfiyyat və hasilat üzrə icraçı vitse-prezidenti Filip Matyönün rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşü olub.

SOCAR-dan "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, görüşdə SOCAR tərəfindən "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG), "Qarabağ" yataqları, həmçinin Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) layihəsi üzrə "Equinor" şirkətinə məxsus iştirak paylarının alınmasına dair sənədlər imzalanıb.

Qeyd edək ki, iştirak paylarının alqı satışına qədər, "Equinor" AÇG neft yataqlarında 7,27 faiz, BTC boru kəmərinə 8,71 faiz, "Qarabağ" yatağında isə 50 faiz iştirak payına malik olub. SOCAR-ın iştirak payı isə AÇG-də 25 faiz, BTC-də 25 faiz, "Qarabağ" yatağında isə 50 faiz təşkil edib.

Iştirak paylarının alınmasına dair əqdlər bütün tənzimləyici tələblərin və müqavilə öhdəliklərinin şərtlərinə əməl edilməklə başa çatdırılacaq.

Görüşdə, həmçinin "Equinor" ilə SOCAR arasında dekarbonizasiya və yaşıl enerji sahələrində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Equinor şirkətinin məsələ ilə bağlı yaydığı açıqlamada Filip Matyöyə istinadən bildirilir ki, Azərbaycandakı aktivlərin satılması şirkətin ümumi siyasəti ilə bağlıdır: "Equinor beynəlxalq neft və qaz biznesini yenidən təşkil etmək prosesindədir və Azərbaycanda aktivlərin satışı bizim beynəlxalq portfelimizi cəmləşdirmək strategiyamıza uyğundur.

Azərbaycan son 30 ildə "Equinor"un beynəlxalq portfelinin mühüm hissəsi olub. SOCAR və digər AÇG tərəfdaşları ilə birlikdə biz həm tərəfdaşlıq, həm də Azərbaycan cəmiyyəti üçün əhəmiyyətli dəyər yaratmışıq. SOCAR Azərbaycanda aktivlərin dəyərini artırmaq üçün yaxşı mövqeyə malikdir. Biz uzunmüddətli sıx əməkdaşlığı yüksək qiymətləndiririk".

Xatırladaq ki, bu ilin avqustunda Bloomberg Agentliyi məlumatlı mənbəyə istinadən Norveç şirkətinin Azərbaycanı SOCAR-ın bütün aktivlərini satmaq niyyətində olduğuna dair material yaymışdı. Məlumatda qeyd edilmişdi ki, bu məqsədlə "Equinor Jefferies Financial Group Inc." şirkəti ilə alıcıların aktivlərə marağının qiymətləndirilməsi üzərində işləyir: "Mənbənin sözlərinə görə, aktivlərin dəyəri 1 milyard dollar ətrafında qiymətləndirilir".

Bloomberg "Equinor"un layihədəki payına maraq göstərənler arasında SOCAR, ABŞ-nin ExxonMobil və Yaponiyanın Inpex şirkətlərinin adını çəkmişdi.

Qeyd edək ki, Equinor

Norveçin enerji nəhəngi Azərbaycandan getdi - səbəb...

2023-cü ildə mənfəəti 3,7 dəfə azalan şirkət paylarını SOCAR-a satıb; ekspert deyir ki, bundan sonra çox qısa müddətdə "Qarabağ" yatağının işlənməsinə başlanılması üçün tədbirlər görülməlidir

(əvvəlki adı Statoil) Azərbaycanı 1994-cü ildən işləyirdi. Ölkənin ən böyük enerji layihəsi olan AÇG-də 7,27 faizlik paya sahib idi. Bundan başqa, şirkətin yataqdan hasil olunan nefti Türkiyənin Ceyhan limanına daşıyan Bakı-Tiflis-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinə 8,71 faiz payı vardı.

"Equinor" Azərbaycanın ən böyük qaz yatağı olan "Şahdəniz" layihəsində də paya sahib idi, həmçinin layihənin maliyyə operatorluğunu həyata keçirirdi. 2014-cü ildə "Statoil" neft-qaz şirkəti "Şahdəniz" layihəsindəki 15,5 faizlik iştirak payını Malaysia Petronas şirkətinə satıb. "Statoil"un rəsmi saytıda açıqlanan məlumata görə, sazişin ümumi dəyəri 2,2 milyard ABŞ dolları təşkil edib. 2021-ci ildə isə Petronas "Şahdəniz"dəki payını bp, SOCAR və Rusiyanın "Lukoil" şirkətinə satıb.

"AÇG" və BTC layihələrindən əlavə, "Equinor" Xəzər

dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən "Qarabağ" yatağı, "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" perspektiv strukturlarının işlənməsi layihələrində iştirak edib. 2018-ci ilin may ayında "SOCAR Karabakh" və "Equinor" şirkətləri "Qarabağ" neft yatağının işlənməsinə dair Risk Xidməti Sazişi imzalamışdılar. Sazişə əsasən, şirkətlər bərabər paya malikdirlər. İlk qiymətləndirmələrə görə, "Qarabağ"da 60 milyon tondan yuxarı neft ehtiyatı var. 2020-ci ildə SOCAR və "Equinor" şirkəti Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda, Bakıdan 120 kilometr şərqdə, açıq dənizdə yerləşən "Qarabağ" yatağının kəşf olunduğunu təsdiq ediblər. Yataqdan hasilatın başlanılması üçün işlərə başlanılıb.

"Equinor"un Azərbaycanı SOCAR-dan digər aktiv "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" perspektiv strukturlarının işlənməsi layihəsindəki 50 faizlik payıdır. 31 may 2018-ci il tarixində

SOCAR ilə "Equinor" şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" perspektiv strukturlarının işlənməsi haqqında müqavilə imzalanıb. Layihələrin icrasını üçün "Equinor" və SOCAR tərəfindən 50-50 birgə əməliyyat şirkəti yaradılıb. Saziş iyunun 29-da Milli Məclisdə ratifikasiya edilib, iyulun 5-də isə qüvvəyə minib. 13 milyard kubmetr qaz və 17 milyon ton kondensat ehtiyatı ilə "Əşrəfi" yatağı 1999-cu ildə kəşf olunub.

Qeyd edək ki, nə SOCAR, nə də Equinor yaydıqları məlumatda alqı-satqı müqavilələrinin dəyərini açıqlamayıblar.

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, "Equinor"un Azərbaycanın neft-qaz layihələrindən çıxmasını müsbət hadisə kimi dəyərləndirmək qeyri-mümkündür: "Equinor"u yalnız neft-qaz sənayesinin ən bö-

yük şirkəti kimi qiymətləndirmək düzgün olmazdı. O həm də texnoloji şirkətdir, kifayət qədər böyük bilik və bacarıqlara sahib olan və bu sahədə sürətlə irəliləyən şirkətdir. Beş ildir ki, adını "Statoil"-dan "Equinor"a dəyişməklə strategiyasındakı dəyişikliyi diqqətə çatdırır. Belə bir şirkətin Azərbaycanın enerji sektorundan getməsi yaxşı hal deyil. Xəzərin enerji resurslarının mənimsənilməsində rolu kifayət qədər yüksəkdir. Doğrudur, "Equinor" bp kimi Azərbaycan layihələrində mövqeyə sahib olmayıb. Amma hər bir halda, 1994-cü ildən burada olan bir şirkətin indi ölkəni

Şirkətin rüblük gəliri 1,7 dəfə azalaraq 26 milyard dollar təşkil edib.

Üçüncü rübdə "Equinor"un hasilatı bir il əvvəlki 2,021 milyon bareldən sutkada 2,007 milyon barel neft ekvivalentinə qədər azalıb. Eyni zamanda, karbohidrogenlərin orta satış qiyməti 14 faiz azalıb.

Şirkət bütün cari il üçün istehsal həcmi 2022-ci ilə nisbətən 1,5 faiz çox olacağını gözləyir. Əvvəllər o, 3 faiz artım proqnozlaşdırmışdı.

Şirkət 2023-cü ildə kapital qoyuluşlarının 10-11 milyard dollar, 2024-2026-cı illərdə isə illik 13 milyard dollar olacağını proqnozunu təsdiqləyib.

Qeyd edək ki, son illərdə AÇG yatağında hasilat sürətlə azalır. Yataqda hasilatın azalmasının qarşısını almaq, onu stabil həddə saxlamaq üçün "Azəri Mərkəzi Şərq" (ACE)

tamamilə tərk etməsi heç də müsbət hadisə deyil".

Ekspert "Equinor"un bütün paylarının SOCAR tərəfindən alınmasını təəccüblü hesab edir: "Equinor"un payları çoxmilyardlıq dəyərə malikdir. Düzü, mənim üçün müəmmalıdır ki, SOCAR bu qədər vəsaiti haradan alıb alqı-satqı prosesini başa çatdıracaq. "Qarabağ" müstəqil Azərbaycanda açılan ilk neft yatağıdır. Onun işlənməsi layihəsi vaxtında icra olunmadı. Burada həm "Equinor"un, həm də SOCAR-ın məsuliyyəti var. Azərbaycan bu gün neft hasilatının azalması dövrünü yaşayır. Bu perspektivi ən azı 10 il əvvəldən görmək və "Qarabağ"ın işlənməsini vaxtında həyata keçirmək lazım idi. Beş ildən sonra dünyada neft tələbatının hansı həddə olacağını, qiymətin 20 dollara düşməyəcəyini bilmək mümkün deyil. Vaxtında "Qarabağ" yatağı işlənilib hasilata başlansaydı, indi biz belə kəskin azalma ilə üzləşməzdik. Düşünürəm ki, bundan sonra çox qısa müddətdə yatağın işlənməsinə başlanması üçün tədbirlər görülməlidir".

Onu da bildirək ki, 2023-cü ilin üçüncü rübündə təbii qaz qiymətlərinin aşağı düşməsi fonunda "Equinor"un xalis mənfəəti 3,7 dəfə azalıb. Şirkətin yaydığı məlumata görə, iyul-sentyabr aylarında xalis mənfəət əvvəlki ilin eyni dövründəki 9,37 milyard dollara nisbətən 2,5 milyard dollar təşkil edib. Birdəlik faktorlar nəzərə alınmadan mənfəət bir il əvvəlki 24,47 milyard dollardan 8,02 milyard dollara qədər azalıb.

platforması inşa olunub. Hazırda platformada ilk quyunun qazılması prosesi gedir. Hasilatın 2024-cü ilin martında başlanması nəzərdə tutulur. 6 milyard dollarlıq ACE layihəsi Xəzər dənizində nəhəng AÇG yatağının işlənməsinin növbəti mərhələsidir. Layihəyə yeni dəniz platforması və gündəlik 100 000 barelədək hasilat gücündə digər qurğular daxildir. Layihənin istismar müddəti ərzində ümumilikdə 300 milyon barelədək neft hasil olunacağı proqnozlaşdırılır.

Xatırladaq ki, AÇG-nin işlənməsinə dair 1994-cü ildə imzalanmış müqavilə 30 illik müddəti əhatə edirdi. Bu müddət 2024-cü ildə başa çatmalı idi. Lakin 2017-ci ildə layihə iştirakçıları ilə Azərbaycan hökuməti arasında onun yenilənməsinə dair müqavilə imzalandı, layihənin müddəti 2050-ci ilədək uzadıldı. Yeni layihədə pay bölgüsü beləydi: BP - 30,37 faiz (operator), AZACG (SOCAR) - 25 faiz, MOL - 9,57 faiz, "Inpex" - 9,31 faiz, "Equinor" (keçmiş "Statoil") - 7,27 faiz, "ExxonMobil" - 6,79 faiz, TPAO - 5,73 faiz, "Itochu" - 3,65 faiz və "ONGC Videsh Ltd." (OVL) - 2,31 faiz

Pandemiyadan əvvəl ABŞ-nin Chevron və ExxonMobil şirkətləri də AÇG və BTC-dəki paylarını satmaq istəyiblər. 2020-ci ildə "Chevron" AÇG-dəki 9,57 faiz və BTC-dəki 8,9 faizlik payını Macarıstanın MOL şirkətinə 1,57 milyard dollara satdı. Lakin səhmlərin satışından 2 milyard dollar qazanmaq istədiyini elan edən ExxonMobil alıcı tapa bilmədi.

Dünya SAKİT,
"Yeni Müsavat"

ABŞ-in Kolorado ştatının Ali Məhkəməsi Donald Tramp prezidentliyə namizəd kimi diskvalifikasiya edib və onun adının ştat seçki bülleteninə salınmasını yasaqlayıb. Məhkəmə qərarını 2021-ci il yanvarın 6-da Tramp tərəfdarlarının Konqres binasına soxularaq orada iğtişələr törətməsi ilə əsaslandırır. Məhkəmə həmin hadisələrdə birbaşa Trampın əli olduğuna qərar verib.

Bundan öncə Kolorado məhkəməsinə bir qrup seçici tərəfindən Trampa qarşı şikayət verilib. Onlara görə, ABŞ-a xidmətlə bağlı sədaqət andı içmiş şəxs seçilmək hüququna malik deyil və Birləşmiş Ştatlara qarşı üsyan və ya qiyamda iştirak edibse, federal və ya əyalət dövlət vəzifəsini tuta bilməz.

Kolorado ştatının aşağı məhkəməsi öncə etirazı rədd edib. Aşağı məhkəmənin qərarında göstərilir ki, sözügedən qadağa ABŞ prezidenti üçün nəzərdə tutulmayıb. Lakin ştatın Ali Məhkəməsi Konstitusiyanın bu şərhini razılaşdırmayıb. O, Donald Trampın qiyamda əli olduğunu və konstitusiyaya qadağasının potensial prezidentliyə namizədlərə də şamil edildiyi qənaətinə gəlib.

“Prezident Tramp hakimiyyətin dinc yolla ötürülməsini pozmağa yönəlmiş zorakılıq və qanunsuz hərəkətləri təhrik və təşviq edib”, - deyərək məhkəmənin qərarında deyilir.

Məhkəmə qərarı sensasiyaya olub, çünki indiyədək iki ştatda Donald Trampı diskvalifikasiya etmək cəhdləri yerli məhkəmələr tərəfindən prosesual əsaslarla rədd edilib. Kolorado Ali Məhkəməsinin qərarı ölkənin Ali Məhkəməsi tərəfindən ləğv edilməyə, Trampın digər ştatlardakı rəqibləri onun adının səsvermə bülletenində yer almasına mane olmaq imkanı əldə edəcəklər. Donald Trampa qarşı oxşar iddiaya Miçigan Ali Məhkəməsi də baxır.

Putinin dostunun bu minvalla noyabr seçkisində iştirakı bloklaya bilermi? Ümumiyyətlə, Ağ Evdə növbəti 4 ildə kimin oturması Azərbaycana sərfədir - Baydenin, yoxsa Trampın?

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev Trampın şanslarını çox görür: “Bu səbəbdən müxtəlif vasitələrlə onu seçkidən kənarlaşdırmaq üçün yollar axtarılır. Kolorado ştatının məhkəməsinin verdiyi qərar əslində Trampın Respublikaçılar Partiyasının namizədi olma şanslarını artırır. Çünki veriləcək şikayət əsasında bu qərar ləğv də oluna bilər, şikayət olunmadan Ali Məhkəmə özünü də bu qərarın icrasını dayandırmaqla bəzi. Amma ən azı son 100 ildə belə bir hadisə olmadıqdan ABŞ seçiciləri bunu demokratik dəyərlərə sığmayan hadisə kimi qəbul edib, bir namizədi sıradan çıxarıb, digər namizədə yol açmaq kimi dəyərləndirirlər. Bu hal isə Trampın namizədliyi olacağı halda hətta respublikaçılara səs verməkdə tərəddüd edən seçicilərin də etiraz olaraq səs verəcəklərinə gətirib çıxara bilər. Hazırda böyük vəkallər ordusu bu məsələ üzərində ciddi iş aparır, eyni zamanda Senatda, Konqresdə gerginliklər başlayıb, sosial şəbəkələrdə, tv, qəzet və saytlarda, ən əsası canlı olaraq əhəli arasında Trampa qarşı ədalətsiz qərarın verilməsi müzakirələrə səbəb olub. Bu iş dediyim kimi demokratların səsələrinə ciddi təsir edəcək əsas faktorlardan biridir. Hazırkı prezident Baydenin yenidən namizəd olacağı halda isə bu səsələrin daha da aşağı düşəcəyini proqnozlaşdırırlar. Respublikaçılar partiyasının içində bu ilkin seçkini qazanmaq üçün Trampdan əlavə daha 3 namizəd var və onlar da bu hadisəyə etirazlarını bildiriblər. Amma məsələ ondadır ki, bu qərardan sonra partiya daxilindəki seçkilərdə də seçicilərin səsələrinin çoxunun Trampa gedəcəyini söyləyənlər var. Hətta bülletenin də Trampın adı olmasa belə ilkin seçkidə seçici əli ilə istə-

Putinə bəd xəbər: dostunun Ağ Evə yolu bağlanır - sensasion gəlişmə

Politoloq: “Tramp Putinə simpatiyası olan kimi dəyərləndirilir, ancaq bu, aldadıcı görüntü idi”

diyi adamın adını ora yazmağa bilməz və normaldır. Düşünürəm ki, Trampın bu məsələdə qarşısına çıxan əngəlləri aşma şansları var. Respublikaçılar partiyasının rəhbərliyi də var gücü ilə bu məsələnin üzərinə gedəcək. Çünki artıq məlum oldu ki, məhkəmə qərarından sonra ölkədə müzakirə olunan 1 nömrəli mövzu budur və Trampı haqsızlığa məruz qalan namizəd kimi dəyərləndirib etirazlar edirlər. Yeni hadisədən öncəki dövrlə müqayisədə Trampın reytingində ciddi artım müşahidə olunmaqdadır. Respublikaçıların hakimiyyətə gəlməsinə çalışanlar isə bu şansları əldən verməməyə çalışacaqlar. Hazırda elə kampaniya başlanılması gözlənilir ki, digər məhkəmələr də bunu presedent olaraq qəbul edib analoji qərarlar verməsinlər. O səbəbdən hesab edirəm ki, Respublikaçılar partiyası məhkəmə qərarını ləğv etdirməyi bacarıb, digər belə qərarların verilməsinin qarşısını alacaqlarsa, Trampın növbəti ABŞ prezidenti olması şansları böyükdür. Bayden-dən fərqli olaraq Trampın 2020-də prezidentliyin son ilində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsinə göstərdiyi ədalətli münasibəti də unutmaq olmaz. Bəziləri Trampı Rusiyaya loyallı münasibətdə olan və hətta Putinə simpatiyası olan kimi dəyərləndirirlər. Bu bir aldadıcı görüntü idi və əslində tam əksinədir. Tramp heç bir halda

Ukraynadakı müharibəni köməkliklə bugünkü işğal üçün Rusiyanın əlinə səbəb vermədi, digər variantlarla zəiflətməyə çalışırdı, buna da nail olma ərafəsində idi və s. Yeni Rusiya yanılmışdı”.

Ağ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov Trampı çox da qəhrəman etməyin tərəfdarı deyil: “Tramp milyardərdir. Dünya maliyyə sisteminin tərkib hissəsidir, kapitalistdir. Öz hakimiyyəti dövründə dünyanı böhrana salan çox addımlar atdı. Ona görə Tramp Amerika siyasi sisteminin azad mübarizə məkanı olduğunu göstərməlidir. Amma lap tutaq ki, Tramp antiqlobalistdir. 1913-cü ilə qədərki, öz qitəsində qalan bir Amerika istəyir. Bu seçkidə Tramp qalib ola bilməyə də, ona bənzər biri nə zamansa hakimiyyətə gələ bilər. Putinə gəldikdə isə onun Amerika siyasətinə daha təsirli təsir mexanizmləri var. Bu da Amerikanın öz xarici siyasəti ilə dalana girməsidir. Yaxın Şərq, Fələstin, Ukrayna və s.

Ona görə Azərbaycan ağıllıdır. Dedi ki, Amerikaya öz ərazini regionun heç bir ölkəsinə qarşı sənə poliqon etməmə. Azərbaycan çox gözəl bilir və görür ki, bəzi aktorların imkanları çox şişirdilir. Ona görə region oyunçuları əsasdır. Kimdir bunlar? Türkiyə qardaş olaraq, Rusiya, İran qonşu olaraq, Gürcüstan bizə ehtiyacı olan tərəfdar olaraq. Ermənistan da özünü

Rusiyadan ABŞ-a xəbərdarlıq - diplomatik münasibətlər kəsilə bilər

Dondurulmuş Rusiya aktivlərinin müsadirəsi ABŞ ilə diplomatik münasibətlərin kəsilməsini tətikliyə bilər. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya bu cür münasibəti cavabsız qoymur.

Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov isə bildirib ki, bu ssenari reallaşacağı təqdirdə, Rusiya dondurulmuş aktivlərinə həbs qoyulmasının təşəbbüskərlərini heç vaxt dinc buraxmayacaq.

“Bunun hüquqi nəticələri olacaq, Moskva məhkəməyə etiraz etmək hüququndan istifadə edəcək. Bundan əlavə, Rusiya tərəfi cavab olaraq nəyin müsadirə oluna biləcəyini öyrənəcək”, - deyərək Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi vurğulayıb.

gərək yaxşı aparsın. Azərbaycan və Türkiyəyə qulaq asın. “Bizim üçün Baydenmi, Trampı” sualına gəlincə, sadəcə bizə hörmət edəcək, işimizə qarışmayacaq, perspektiv “işğalçı” saymayacaq istənilən biri qalib gəlsin”.

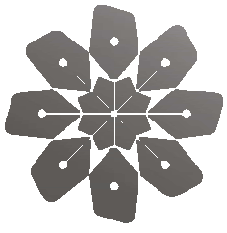
Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov Trampın radikal siyasətçi olmadığını söylədi: “Trampın qalib gəlməsi istisna deyil. Onun daxilində kifayət qədər tərəfdarı var. Üstəgəl, hazırkı ölkə lideri Cozef Baydenin xarici siyasətindəki bəzi uğursuzluqlar, habelə radikal addımlar mövcud iqtidara qarşı narazılıqları artırır. Əlbəttə, Baydenin reytinginin azalması onun yaşının, tez-tez yıxılmasının, çıxışları zamanı çaşmasının, unutanlığının da müəyyən rolu var. Tamamilə sürpriz bir şəxsin seçkilərdə qalib gəlməsi də mümkündür. Ümumiyyətlə, seçkilərin nəticəsi tək seçki kampaniyasından yox, həm də bundan sonra “böyük şahmat taxtasında” baş verənlər

dən asılıdır. Ukraynada və Yaxın Şərqdəki müharibənin gedişi, həmçinin Rusiya və Türkiyə ilə münasibətlərin hansı tempə inkişaf etməsi seçkilərin nəticəsinə təsir edə bilər.

Tramp Baydendən fərqli olaraq radikal siyasətçi deyil. O, əvvəllər bir neçə dəfə deyib ki, hakimiyyətə gəlsə, Ukraynadakı müharibəni bir sutkaya bitirə bilər. Əlbəttə, bu, hər şeydən əvvəl manipulyasiya cəhdidir. Tramp bununla xalqı yığmaq istəyir. Ancaq nəzərə almaq lazımdır ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə Tramp arasındakı münasibətlər daha yaxşı idi, nəinki Putin-Bayden münasibətləri. Tramp hakimiyyətə gəlsə, məsələn, Ukraynaya dəstəyi birdəfəlik dayandırmaqla müharibəni bitirə bilər. Amma Respublikaçı liderin Kiyevin xeyrinə addım atacağını düşünmürəm.

907-ci düzəlişə gəldikdə isə bu qərarın ləğv olunmasını gözləmirəm”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Azərbaycanda 2023-cü ilin yanvarından avqusta qədər 14 min 544 boşanma faktı qeydə alınıb. Bu müddət ərzində 33.836 nikah qeydə alınıb.

Belə aydın olur ki, qurulan ailələrin 40 faizdən çoxu dağılır.

Qeyd edək ki, boşanmaların sayının bu qədər artması, nikahların sayının azalması artıq r, millət vəkili, qurum rəhbərləri tərəfindən də böyük narahatlıqla qarşılanır.

Millət vəkili Sabir Rüstəm-xanlı qeyd edib ki, Azərbaycan ailələrinin çox böyük problemləri var ki, geniş müzakirə olunmalıdır. Onlardan biri ailələrin tez dağılmasıdır. "Bizdə möhkəm ailə institutu olub, təəssüf ki, indi bu zəifləyir. Abort, qızların ana olmaq istəməməsi problemidir".

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova isə bildirib ki, boşanmaların bir çoxu ailədə iqtisadi vəziyyətlə bağlıdır. Komitə sədri onu da vurğulayıb ki, bu vəziyyət boşandıqdan sonra daha da kəskinləşir. "Buna görə də biz Alimənt Fondunun yaradılması ilə bağlı təklifləri vermişik", Bahar Muradova bildirib.

Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədr müavini Mələhət İbrahimqızı son dövrlərdə boşanmaların sayının artması problemini qaldırıb.

"Boşanmaların sayı artmaqdadır. Bunun səbəbləri araşdırılmalıdır. Sosial şəbəkələrdə paylaşılan statistikalara görürük. Boşanan insan-

larla danışılar aparılırmı?", - deyə deputat qeyd edib.

Mütəxəssislər isə boşanmaların sayının azalması ilə bağlı müxtəlif təkliflər irəli sürməkdədir. Məsələn, psixoloq Ülviyyə Murtuzova boşanmaların qarşısının alınması üçün qanunvericilikdə cərimələr tətbiq edilməsini təklif edib: "Ailədə zorakılıq və xəyanət varsa, o ailə dağılmağa məhkumdur. Bu gün olmasa da, gələcəkdə onun fəsadları özünü bariz şəkildə göstərəcək. Buna görə də bəzi islam cəmiyyətləri kimi bizdə də yersiz səbəblərdən boşanmaları aradan qaldırmaq üçün cərimə sistemi tətbiq olunmalıdır".

Sosioloq Üzeyir Şəfiyevin fikrincə isə boşanmaların qarşısını cərimə ilə almaq mümkün olsaydı, bəzi ölkələrdə boşanmaya təşəbbüs göstərən tərəf təzminat ödəyir, o zaman həmin ölkələrdə boşanmalar azalardı, amma biz görürük ki, təzminat ödənilməsi boşanmaların statistikasını azaltmır. Bu baxımdan boşanmaların qarşısını almaq üçün cərimə tətbiq olunması təklifi uğursuz təklifdir.

Hüquqşünas, mediator Fərhad Mehdiyev isə təklif edib ki, boşanmalarda aliment və atanın uşaqlarla ünsiyyət hüququna dair məhkəmə praktikası dəyişilməlidir. Mediator qeyd edib ki, boşanmaların əsas səbəblərindən biri

"Klassik ailə modelimiz böhran içərisindədir" - nə etməli...

Boşanmaların qarşısının alınması ilə bağlı daha bir unikal təklif: "Subaylıq vergisi tətbiq edilsin"

əvvəlki ailə anlayışının bugünkü sosial realitələrə uyğun gəlməməsidir: "Atanın ailə başçısı və ailəni saxlayan əsas şəxs olduğu paradigması bugünkü realitələrə uyğun gəlmir. Boşanmalarda aliment və atanın uşaqlarla ünsiyyət hüququna dair məhkəmə praktikası dəyişilməmə, boşanmaların sayı artacaq, evlənmələrin sayı isə azalacaq".

Yeni Yazarlar və Sənətçilər İctimai Birliyinin sədri, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışib. Ekspert qeyd edib ki, 20-ci əsrin ortalarına qədər Azərbaycanda ailələrin əksəriyyətinin bünövrəsi möhkəm olub:

"Həmin dövrlərdə ailə modeli dedikdə ata-ana, uşaqlar nəzərdə tutulurdu. Bəzən uşaqların sayı 10-a yaxın olurdu və 10 uşaqı anaya "qəhrəman ana" medalı verilir, bu-

na uyğun güzəştlər edilirdi.

Eləcə də 20-ci əsrin ortalarına qədər Azərbaycan əhalisinin böyük əksəriyyəti kənd yerlərində yaşayırdı. Kənddə yaşayan ailələr, nəsillər böyüdükcə özləri icmalara çevrilirdilər, qohumbazlıq, yerlibazlıq kimi ənənələr formalaşırdı. Lakin indi bu öz yerini tamamilə fərqli ailə modelinə verib.

İndi isə məlum olur ki, rəsmi nikaha girənlərin 40-50 faizi boşanır. Bu o deməkdir ki, artıq klassik ailə modelimiz böhran içərisindədir.

Hesab edirəm ki, bununla bağlı təcili dövlət proqramı yaradılmalı, xüsusi layihələr həyata keçirilməlidir.

Bəzən görürük ki, qadın və yaxud uşaq hüquqları ilə bağlı tədbirlər keçirilir, amma özləri keçirib, özləri eşidirlər. Və yaxud kənd yerlərinə gedib, tədbirlər keçirir, bununla da iş bitmiş hesab edirlər.

Aidiyyəti qurumlar real işlər görməlidirlər.

Dəfələrlə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə bağlı tənqidi fikirlərimiz olub. Komitənin rəhbərliyində dəyişiklik olsa da, hələ də istənilən səviyyədə iş görüldüyünü müşahidə etmirik. Bu məsələ ilə məşğul olan həm Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, elm və təhsil nazirliyi, eləcə də Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin işi istənilən səviyyədə deyil".

Ekspert qeyd edib ki, boşanmaların sayı getdikcə daha çox artacaq:

"Ailələr getdikcə dağılacaq və biz buna hazır olmalıyıq. Əsas problem ailələrin dağılması deyil, əsas problem dağılan ailələrdəki uşaqların tərbiyələnməsi, onların taleyi, kədəri ilə bağlı problemlərdir".

Aydın Xan Əbilov boşanmalarla səbəb olan amillərdən də söz açıb:

"Uzun müddətli təcübələr göstərir ki, ailədə bir neçə məsələ var ki, birbaşa nikahların pozulmasına gətirib çıxarır.

Əsas səbəblərdən biri kənardan müdaxilədir. Müdaxilə edənlər də qaynana, qaynata, baldızlar və digər qohumlardır.

İkincisi sosial şəbəkələrdir. Biz görürük ki, istər qadınlar, istərsə də kişilər sosial şəbəkə üzərindən özlərinə sek-

sual dostlar tapırlar ki, bu da ailədə münaqişələrə, münasibətlərin korlanmasına və boşanmaya gətirib çıxarır.

Digər məsələ seksual uyğunsuzluqdur. Bəzən az qala cinsi azlığın nümayəndəsi hesab edilə biləcək insanlar güc-bəla ilə evləndirirlər. Əvvəllər ailələrdə bu məsələ gizlədilsə, indi heç kim bunu gizlətmək istəmir və bu, nikahın pozulmasına qədər aparıb çıxarır.

Daha əsas səbəblərdən biri sosial-iqtisadi problemlərdir. Əksər hallarda ailənin qurulmasını iştirak edən tərəflər sonradan kənara çıxır, gənc ailə ortada qalır, kişi və yaxud qadın işləmir, uşaq dünyaya gəldikdə tələb və ehtiyaclar daha da çoxalır, ailədə iqtisadi böhran yaşanır və iflasa uğrayır.

Hesab edirəm ki, boşanmaların qarşısını almağın yollarından biri kütləvi informasiya vasitələrində, sosial mediada ailə dəyərlərimizin, milli mədəniyyətimizin təbliğidir.

Daha bir məsələ, boşanmış ailələrə subaylıq vergisinin tətbiq olunmasıdır. Sovet dövründə subaylıq vergisi var idi. Evlənilmiş şəxslər cəzalandırılırdı və dövlətə vergi ödəyirdilər. Bəzən bu vergi böyük məbləğdə olurdu, hətta əmək haqqının 30 faizi qədər ola bilirdi ki, bu da insanları boşanmadan çəkindirirdi".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

473 nəfər hərbi qulluqçu yeni mənzillərlə təmin olunacaq

Azərbaycanda daha 473 nəfər hərbi qulluqçunun yeni mənzillərlə təmin olunması nəzərdə tutulur.

Musavat.com bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçularının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi tədbirləri barədə" 28 dekabr 2011-ci il tarixli fərmanı ilə yaradılmış Komissiyanın növbəti iclası keçirilib.

Fərmana əsasən, Azərbaycan Ordusunda 20 təqvim ili və daha çox qüsursuz xidmət etmiş hərbi qulluqçuların dövlət vəsaiti hesabına alınmış mənzillərlə təmin olunması nəzərdə tutulur.

Komissiyanın sədri, nazir Samir Şərifov bildirib ki, Ali Baş Komandanın hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, dövlət vəsaiti hesabına mənzillə təmin edilməsi istiqamətində Fərmanla qoy-

duğu vəzifələrin icrası olaraq Azərbaycan Ordusunun minlərlə hərbi qulluqçusu dövlətin bu mühüm sosial proqramından bəhrələnərək mənzillərlə təmin olunublar.

Komissiyanın iclasında

Müdafiə Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş siyahı əsasında 953 nəfər hərbi qulluqçu mənzil növbəsinə qəbul edilib. İclasda qəbul edilən digər qərar ilə hazırda mənzil növbəsində olan 473 nəfər hərbi qulluqçu Bakı şəhərində və Abşeron rayonunda tam təmirli mənzillərlə təmin olunacaq.

Bu günə qədər dövlət vəsaiti hesabına 20 il və daha çox xidmət etmiş 3 646 nəfər hərbi qulluqçu, 26 şəhid olmuş hərbi qulluqçunun ailəsi mənzillərlə təmin olunub. Komissiya Müdafiə Nazirliyinin təqdim etdiyi siyahılar əsasında mənzil növbəsinə mütəmadi baxır və vaxtaşırı mənzil almaq hüququ qazanan hərbi qulluqçular mənzil növbəsinə əlavə edilir.

Qızılcaadan ölüm halları daha çox ucqar ərazilərdə müşahidə edilir

Qızılcaadan ölüm halları daha çox ucqar rayonlarda olan, qayğısız qalmış uşaqlarda müşahidə edilir.

Musavat.com apa-ya istinadən xəbər verir ki, bunu Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti Təyyar Eyvazov jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

"Uşağın temperaturu yüksəldiyi, səpdiyi halda həkimə müraciət gecikirsə, ya xəstəxanaya qədər, ya da xəstəxanada ölüm hali qeydə alınır. Buna görə valideynlərə bildiririk ki, uşağın temperaturu yüksəkdirsə, səpki varsa, birbaşa həkimə müraciət etmək lazımdır. Bu zaman həkim uşağın xəstəxanada, yoxsa evdə müalicə almasını uyğun bilir. Əgər uşaq evdə müalicə alacaqsa, bu zaman ona bütün lazımi tibbi yardım göstərilir", - o qeyd edib.

Hər təzə təqvim ili ərəfəsi astroloq-münəccimlər öz proqnozları ilə diqqət mərkəzinə gəlməyə çalışırlar. Belə təxminlərə inanıb öz həyatını onlara uyğunlaşdırmağa çalışanlar da var, "Allahın işinə qarışmaq olmaz, taleyi, qədəri, qeybi yalnız O bilir" deyib əhəmiyyətsiz sa-yanlar da.

"Qarşıdan gələn il tektonik hərəkətlər, teraktlar ilidir. Konkret ölkə deməyəcəm, ancaq güclü yeraltı təkanlar olacaq, dünyada təbii fəlakətlər çoxalacaq. 2024-cü ildə dünyanı lərzəyə gətirəcək partlayış baş verəcək".

Bunu ekstrasens Zirəddin Rzayev deyib.

"2024-cü ildə baş verəcək fəlakətlər mənə atom bombasının partlayışını xatırladır. Amma deyə bilərəm ki, bu, nüvə silahı deyil, o effektivlik malik təbii vulkan püskürməsi, yaxud asteroidlə bağlıdır", - o bildirib.

Rusiya-Ukrayna məsələsinə toxunan Zirəddin Rzayevin sözlərinə görə, bu müharibənin həlli ilə bağlı inkişaf gözlənilir: "Bu qarşıdurma 2024-cü ildə ya tamamilə bitəcək, ya da dondurulacaq. Ancaq qələbə Rusiyanın xeyrinədir".

O, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi istiqamətində gələn il müsbət addımların atılacağını vurğulayıb: "2024-2026-cı illər sülh müqaviləsinin imzalanması üçün ən uğurlu zamandır".

Onun proqnozuna görə, növbəti il texniki və tibbi tərəqqi gözlənilir. Eyni zamanda, o, müxtəlif növ virusların yayılacağını gözlədiyini də qeyd edib.

Bəs son səmavi kitab olan Qurani-Kərimdə bu xüsusda nə deyilir? Allah indiyədək hansısa bəndəsinə baş verəcəkləri öncədən görmək, qeybdən xəbər vermək qabiliyyəti veribmi? Elmi biliyi olmayan bir şəxs Yərə hansısa meteoritin çırpılacağını, dağıdıcı zəlzələ olacağını, yeni virusun yayılacağını necə anons edə bilər? Dinimiz belə təxminlərə necə baxır? İbadət əhli, iman adamları bu proqnozlara necə yanaşmalıdır?

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Mehdiabad qəsəbəsi üzrə imamı, ilahiyyatçı Samir Əzizov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Peyğəmbərlər (ə.ş) və Allah dostlarının qeybi bilməsi məsələsi islam əqidəsi sahəsində elmi müzakirələrə yol açan mövzulardan biridir: "Bəziləri Al-

Astroloqların "dəhşətli" 2024 proqnozları - qeybdən xəbər asanlaşıbmı...

İlahiyyatçılar hesab edirlər ki, bu cür inanclar xurafatdan başqa bir şey deyil...

lahdan başqa heç kimin qeybi bilməyəcəyi ayələr üzərindən baxaraq bu səlahiyyətin heç kimə aid olmaması nəticəsini əldə ediblər. Amma nəzər yetirsək görürük ki, ayələr cəm edilərkən fərqli bir nəticə ortaya çıxır. "Allahdan başqa heç kim qeybi bilməz" məzmunlu ayələrin yanında həm də Peyğəmbərlərin də qeyb bilgisinin olması nəticəsini əldə edə bilirik. "Ali İmran" surəsinin 49-cu ayəsində İsa peyğəmbərin qeyb bilgisini ilə "Allahın izni ilə insanların evlərində qoruyub saxladığını bilirəm" deməsi buna misaldır. Deməli, məsələ "bir ölkədə neft yoxdur" misalına bənzəyir. Yəni neft həmin ölkədə mədən olaraq yoxdur, amma vasitəli şəkildə həmin dövlətlərdə satılma yolu ilə ola bilər. Quranda da qeybi bilgiler mütləq şəkildə Allaha məxsusdur, böyük bir qismini vəzifə gərəyi peyğəmbərlərin və Allah dostlarının bilməsi təbii haldır. Əgər məsələyə bu gün edilən təxminlər barədə baxsaq görürük ki, bu zahirən bənzərsə də ayrı mövzulardır. Təxminlər adından göründüyü kimi təxminlərdir, mütləq elm ehtiva etmir. Əgər elmə istinadla edilirsə

məqbul, kəhanətə istinadən deyilsə mübahisəlidir. Bir qisim alimlər mütləq şəkildə kəhanəti (ulduzlar, rəqəmlər bilgisi və s) rədd etsələr də, bir qisim alimlər məqbul hesab etmişlər". Araşdırmaçı jurnalist, ilahiyyatçı Rəsul Mirhəşimli də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bildirdi: "Gələcəkdə baş verəcək hadisələr hər zaman insanların beynini məşğul edib. İnsanların qeybi və bilinməyənə olan marağı, keçmişin bilinməyənələrindən çox gələcəyin onları nələr gözlədiyini bilmək istəyi insanları müəyyən işlər görməyə vadar edib: "Sosial təlatümlərin şiddətli olduğu müasir zamanda insanlar gələcəkdə nələrin baş verəcəyini proqnozlaşdırmaq üçün müxtəlif üsullara əl atırlar. Bürclərə görə insanların xarakterini və qədrini təyin etmək, gələcəkdən xəbər vermək kimi batıl inanclar dinimizə görə xurafat sayılan düşüncələrə aiddir. İslam dini yayılmazdan öncəki zamanlarda kahinlik ərəblər arasında bir çox xurafatlarla birlikdə çox məşhur idi. Tarixə nəzər salanda Əməvi və Abbasi xilafəti dövründə də saraylarda kahinlərin dediklərinə etimad

göstərmək ənənələrinə rast gəlmək mümkündür. Qurani-Kərim heç kəsin gələcəkdə nə olacağını, qeyb aləmindən xəbər vermək yalnız Allaha məxsus olmasını bəyan edir və hər cür kəhanətə qarşı çıxır. Qurani-Kərimin bir çox ayələrinə baxdıqda bunu açıq-aşkar görmək mümkündür. "Qeybin açarı Allahın yanındadır. Onları ancaq O bilir" ("Ənam" surəsi, ayə 59), "Heç bir kimsə sabbah nə olacağını bilə bilməz" ("Loğman" surəsi, ayə 34) ayələri və Quranın bir çox surələrində keçən ayələr dediklərimizə misaldır. Gələcəkdə ola biləcək mənfi hadisələr, fəlakətlər barədə danışmaq insanların psixologiyasında mənfi izlər buraxır, onların həyata olan baxışlarını zədələyir. Dinimizin hikmət olaraq buyurduqları da bu qəbildəndir ki, insanlar yaşadıqları zaman kəsiyində üzərinə qoyulmuş ilahi vəzifələrə uyğun yaşasınlar, çəba göstərsinlər, bütün işlərində də Allaha Vəkil olaraq bilsinlər. Yəqin psixologiya mütəxəssisləri də təsdiq edər ki, bir insana onun başına bədbəxt hadisə gələcəyi barədə nəyisə demək, həmin insanın bu hadisəyə fokuslanmağına səbəb ola bilər. Bu cür "öncəgörmə-

yerlərin yarada biləcəyi təhlükələri öyrənməklə biliklərin əldə edilməsi ilə aşkara çıxır. Müasir elm yeraltı təkanların uzun müddət öncədən xəbər verilməsini tam şəkildə öyrənə bilməyib.

Dinimizin insanlara verdiyi ən mühüm mesajlardan biri də düşünməyi həyatının bütün sahələrində üstün tutmasıdır. Elm və texnologiyanın zirvəyə çatdığı çağımızda insanların xurafatlardan kənar durması İslam dininin çağırışlarına və hikmətlərinə uyğundur. Bu çağırışlar da bütün zamanlar üçün keçərlidir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

lərə" inanmaq insanın işlərindən, həyatdan soyuda bilər.

Yeraltı təkanların öyrənilməsi konkret elm sahəsidir. Bu da ərazilərin seysmoloji vəziyyətləri, tektonik durumun hansı səviyyədə olması, qırılma xətlərinin keçdiyi

Ürək-damar xəstəliklərinin qarşısını alan ucuz üsul

Türkiyənin ürək və daxili xəstəliklər üzrə məşhur mütəxəssisi Canan Karatay tərkibində Omega-3 olan qidaların faydasından danışır. Musavat.com xəbər verir ki, həkimin sözlərinə görə, kətan toxumu, semizotu, balqabaq və günəbaxan tumu təbii Omega-3 ilə olduqca zəngindir.

Omega-3-ün nə qədər əhəmiyyətli olduğunu vurğulayan Karatay qeyd edib ki, bu qidalar yaşlanmağı gecikdirir, xroniki xəstəliklərdən qoruyur, diabetin qarşısını alır və müalicəsini asanlaşdırır.

Həmçinin ateroskleroz, hipertoniya, ürək-damar tıxanığı, infarkt və insult xəstəliklərinin, çəki artımının və piylənmənin qarşısını alır. Yaşlı insanlarda bədən ağırlarını azaldır.

□ **Musavat.com**

Bakıda bu yollar 4 gün bağlı olacaq

Bakının Yasamal rayonu Həsən Məcidov küçəsi (Hüseyn Cavid prospektindən Zeynal Xəlilov küçəsinədək olan hissə) və Nizami rayonu Elşən Süleymanov küçəsində (Cəmşid Naxçıvanski küçəsindən Bəhruz Nuriyev küçəsinə qədər olan hissə) təmir işlərinə başlanılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi məlumat yayıb.

Bildirilir ki, təmir işlərinin 4 gün ərzində yekunlaşdırılması planlaşdırılır. Bu səbəbdən, sözügedən ərazilərdə işlərin aparıldığı zolaqlar üzrə hərəkət qismən məhdudlaşdırılaraq digər zolaqlara yönləndiriləcək.

Kapitulyant ölkə Azərbaycanla sülh müqaviləsini uzatmağa paralel, altıdan-altıdan silahlanmaqda və ordusunu təzədən qurmaqdadır. Erməni rəsmilər hər nə qədər bunu sırf müdafiə zərurəti ilə izah etsələr də, alınan silahlar və hərbi sistemlərin xarakteri bunun tam əksini isbatlamaqdadır.

Artıq məlumdur ki, Hindistan Ermənistanın silahlanması faktı "sıçrayış" edib. Nyu-Dehli indi də İrəvana bir sıra raket atıcı sistemlər, zənit-raket kompleksləri, artilleriya qurğuları, tank əleyhinə raketlər və pilotsuz uçan aparatlarının aşkarlanması və zərsizləşdirilməsi sistemləri satmağa hazırdır. Musavat.com Haqqın.az-a istinadən xəbər verir ki, hazırda Hindistanın və Ermənistan Müdafiə Nazirliyinə bağlı strukturları arasında "Pralay" ballistik raketlərinin satışı ilə bağlı danışıqlar aparılır.

Hindistan Müdafiə Tədqiqat Bölməsi bildirir ki, ölkə ordusunun taktiki ehtiyaclarını ödəmək üçün nəzərdə tutulmuş "Pralay" raketinin uçuş məsafəsi 150-500 kilometr arasında dəyişir. Daha əvvəl Economic Times-ın öz mənbələrinə istinadən verdiyi məlumata görə, 600 milyon dollar dəyərində sövdələşmə çərçivəsində hindlilər yaxın vaxtlarda "Akaş" zenit-raket komplekslərini Ermənistan tedarük etməyə hazırlaşır. Hindistan həmçinin Ermənistan hazırda Ukrayna ordusunun sərəncamında olan Amerikanın HIMARS raket sistemləri ilə müqayisə edilə biləcək "Pinaka" raket sistemlərini tedarük etməyə başlayıb.

Göründüyü kimi, Nyu Deylinin Ermənistanı satdığı və ya satmağa hazırlaşdığı silahların çeşidi kifayət qədər genişdir. Bununla belə, heç də bütün silah növləri müdafiə xarakteri daşmır. İrəvanın hindli tərəfdarlarından almaq niyyətində olduğu səsdən sürətli taktiki və ballistik raketlər də o sıradadır. Ermənistan satılacaq raketlərin növləri açıqlanmasa da, vəziyyətlə

tanış olan mənbələr bildirib ki, söhbət "BraMos" hipersəsli yüksək sürətli qanadlı raketlər və "Pralay" qısa mənzilli ballistik raketlərindən gedir.

O da qeyd edilir ki, Hindistan Ordusunun taktiki ehtiyaclarını ödəmək üçün nəzərdə tutulan "Pralay" raketinin uçuş məsafəsi 150-500 kilometr olsa da, Hindistan ölkənin raket texnologiyalarının ixracına qoyduğu məhdudiyyətləri pozmaq üçün Ermənistanla 300 kilometr qədər mənzilli "BraMos" və "Pralay" raketlərini təklif etməyə hazırdır.

"Pralay" ballistik raketləri ilə bağlı aparılan danışıqlara dair məlumatlar göstərir ki, modifikasiyadan asılı olaraq bu raketin döyüş başlığının çəkisi 350-700 kiloqram arasında dəyişir. Raketdə kaset başlıqlarından da istifadə etmək mümkündür.

Beləcə, Hindistan əsas məqsədini - Türkiyə, Azərbaycan və Pakistan müttəfiqliyinə alternativ olaraq regionda Ermənistan-Hindistan-İran ittifaqı yaratmaq istəyini gizlətmir və İrəvanı tək cəmi müdafiə deyil, həm də hücum silahları ilə silahlandırır (Hindistan silahları Ermənistanla İran ərazisi ilə ötürülür).

Bu nə silahlardır və Azərbaycan nə dərəcədə təhlükə yarada bilər? Onları vuracaq sistemlərimiz varmı?

"Tərxis olunmuş hərbiçilərin gəncləri maarifləndirmə" İctimai Birliyinin sədri Emin Həsənlili hesab edir ki, Ermənistanı ümumiyyətlə, ordu lazım deyil: "Ermənistan heç zaman müstəqil olmayıb. Hər zaman Rusiyanın nəzarəti altında olub. Son 30 ildə verdikləri heç bir sözə də əməl etməyiblər. Bunlar sa-

Sülh "istəyən" Ermənistan hücum silahları alır - Bakıya qarşı ballistik raketlər

Emin Həsənlili: "Yenə də başqa xəyallara düşsələr..."
Səxavət Məmməd: "Ermənistan müdafiə adı altında əslində silahlanmaya gedir"

ğalmaz bir xəstəliyə tutulublar. Düşünürdük ki, 44 günlük Vətən müharibəmizdən sonra reallıqları başa düşəcəklər. Amma bir-birinə zidd fikirlər irəli sürürlər. Hələ də xəstə ideyalarının, xəyallarının ardınca gedirlər. Onların silahlanmaları bunun bariz sübutudur. Ümumiyyətlə, Ermənistan ordu nəyə lazımdır? Onlara daxili qoşunlar və bir də sərhəd qüvvələri lazımdır ki, sərhədlərini qorunsunlar. Sərhədləri həm Türkiyə, həm İran, həm də Rusiya ilədir. Ermənistan kiminlə müharibə edəcək? Türkiyə ordusu NATO-nun ikinci ən

böyük ordusudur. Quru qoşunlarına məxsus ordudur. Eləcə də, digər qonşu ölkələrinin heç biri ilə müharibə etmək iqtidarında deyil. Onun üçün deyirəm ki, ordu onlara lazım deyil. Hələ də pullarını ödəyər bilmədikləri aldıqları silahlar Bakıda Qənimətlər Parkındadır. İndi də Hindistan sayəsində silahlanmağa başlayıblar. Müdafiə və hücum silahları alırlar. Əslində onların niyyətləri hər zaman başqa olub. Ermənistan heç bir zaman güvənmək olmaz. Hər zaman Dəmir Yumuruc yerindədir. Hazırda ordu quruculuğumuz davam edir.

Türkiyə modelinə keçid sürətlə gedir. Ordumuz daha da güclənir. Sülhə töhfə verməyimiz üçün çox güclü ordumuz var. Bunu ən yaxşı Ermənistan bilir. Əgər yenə də başqa xəyallara düşsələr, yenə də layiqli cəzalarını alacaqlar".

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd dünyanı gözləyən böyük müharibə təhlükəsindən söz açdı: "Pralay" 350-500 km qısa mənzilli, 500-1000 kq yükötürmə qabiliyyətinə malik "yer-yer" raketidir. Hindistan adı gedən raketini sınaqdan çıxarıb. Sınaq zamanı raket hədəfi dəqiq vub.

rub. Ümumiyyətlə, "Pralay" ballistik raketini Dəmir Qübbənin əhatə dairəsindən xeyli kənarda olan hədəfi vura bilən silahdır. "Dəmir qübbə" "Pralay" ballistik raketinə qarşı müdafiə təmin edə bilməz, çünki bu raket çox yüksək hündürlükdə və çox sürətli uçuş. "Dəmir qübbə" daha aşağı hündürlükdə və sürətlə uçan qısa mənzilli raketləri dayandırmaq üçün nəzərdə tutulub. Son zamanlar Ermənistan ordusunun aldığı silahların xarakteristikasına baxdıqda görürük ki, Azərbaycanın arsenalındakı silahlara qarşıdır. Ermənistan "ZEN" antidron sistemlərini də məhz bunun üçün sifariş verib. Düzdür, bu sistem qısa məsafə üçün effektiv sayılır. Ancaq sahədə ciddi işlər görə bilər. Ermənistan müdafiə adı altında əslində silahlanmaya gedir. Qeyd etmək lazımdır ki, Ermənistan ordusu, hərbi və siyasi rəhbərliyi 44 günlük müharibədən dərs çıxara bilməyib. Onların aldığı, maraqlandığı silahlara baxdıqda görürük ki, kor-koranə yox, boşluqları doldurmaq üçün addım atırlar. İstər Azərbaycan, istərsə də Ermənistan sülh danışıqları aparsalar da, silahlanmadan da geri qalmırlar. Ola bilsin ki, bu silahlanma heç bir-birlərinə qarşı deyil. Çünki, dünyada böyük müharibənin olması ehtimalı çox yüksək göstərilir".

□ **Cavanşir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

NATO Baş katibi: "Rusiya Ukraynanı əbədi itirib"

"Rusiya Ukraynanı əbədi itirib". APA xəbər verir ki, bunu NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq "German Press Agency" nə müsahibəsində bildirib.

Rusiyanın böyük hərbi səylərinə baxmayaraq, bu ölkənin Ukraynadakı müharibə məqsədlərinə nail ola bilməyəcəyini deyən NATO Baş katibi Yens Stoltenberq "Putinin əmr etdiyi işğalın məqsədinin Ukraynanın NATO və Avropa İttifaqına doğru irəliləməsinin qarşısını almaq olduğunu" xatırladı.

Stoltenberq Rusiyanın onilliklər ərzində Ukraynanı təsir dairəsində gördüyünü deyib: "Bu, Rusiya üçün əsas strateji məğlubiyyətdir".

Stoltenberq əlavə edib ki, o əmindir ki, Ukrayna NATO-ya qoşulmaq məqsədinə nail olacaq.

Alyansın Baş katibi Rusiyanın bu müharibəyə görə

çox yüksək bədəl ödədiyini əlavə edib. Stoltenberq deyib ki, Rusiya artıq yüzlərlə təyərə və minlərlə tank itirib və 30 min əsgəri öldürülüb və yaralanıb. Rusiya əvvəlkindən daha çox siyasi təcrid olunub.

Eyni zamanda, Stoltenberq 17 mart tarixində keçiriləcək seçkidə yenidən seçildikdən sonra Putinin kursunun dəyişəcəyinə və müharibənin

bəni sürətli şəkildə sonlandıracağına inanmağa çağırıb. "Putinin məqsədlərini və siyasətini dəyişdirəcək işarələr yoxdur. O, daha çox ərazi işğal etməyə davam edəcək", - Stoltenberq xəbərdarlıq edib.

Ukraynaya hərbi yardım ilə bağlı sualı cavablandıraraq NATO Baş katibi Ukraynaya dəstəyin qətiyyətlə davam etdirilməli olduğunu vurğulayıb.

"Ukraynalılar, xüsusilə Almaniya və bir çox NATO dövlətlərindən silah alırları zaman özlərini müdafiə etməyə qadir olduqlarını göstəriblər", - Stoltenberq deyib.

Stoltenberq müttəfiqləri üçüncü ölkələrlə mövcud müqavilələrdə dəyişikliklər yolu ilə Ukraynaya daha çox silah göndərmə imkanlarını araşdırmağa çağırıb. "Ümumiyyətlə, Ukraynaya daha yaxşı kömək etmək və özümüzü daha yaxşı qorumaq üçün istehsalımızı (hərbi sənaye-red.) artırımalıyıq".

NATO Baş katibi Ukraynada əlavə əsgərlərin mümkün səfərbərliyi ilə bağlı müzakirələrə münasibət bildirməyib. "Müharibəni ən yaxşı şəkildə necə

apamaqla bağlı Prezident Zelenskiyə tövsiyələr verməkdən çəkinəcəyəm. Heç kim əsgərlərin ehtiyaclarını ukraynalılardan daha yaxşı bilmir".

Almaniyada qondarma "erməni soyqırımı" abidəsi sökülüb

Almaniyanın Köln şəhərində qondarma "erməni soyqırımı" abidəsi sökülüb. APA-nın Rusiya bürosu xəbər verir ki, bu barədə erməni Teleqram kanalları məlumat yayıb. Bildirilib ki, bu barədə qərarı Köln bələdiyyəsi verib.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 232 (8368) 23 dekabr 2023

D
e
k
a
b
r

Bunları bilirsinizmi?

Ən az 8 saat yatmağınız vacib hesab edilir. Bunun üçün sizə aşağıdakı tövsiyələrə əməl etməyiniz lazımdır:

- * Hər gecə yatmamışdan qabaq üzünüzü yuyun, dişlərinizi fırçalayın, işıqları söndürün.
- * Əgər evdəsinizsə, yuxunuz qəfildən gəlsə, mütləq həmin an bütün işlərinizi buraxıb yatın. Əks halda, gecəni narahatlıqla və gec yata bilərsiniz. Bu da sizin üçün yaxşı olmaz.
- * Yeni yuyulmuş yastıq üzü və yataq dəslərindən istifadə edin. Belə olan halda, gecə rahat döne və sakit yata bilərsiniz. Bundan başqa, yatmadan öncə otağınızda bir az əti vurun.
- * Saatı olduğunuz otaqda saxlamayın. Saatın səsi sizi narahat etməmək üçün və gecə yarı yuxudan oyanmış olduğunuz halda görüb əsəbləşməməyiniz üçün onu gözünüzdən kənar bir yere qoyun.
- * Yastığınızı qabartılmış vəziyyətə salın. Bu rahat yuxuya getməyə kömək edir.
- * Düzgün yastıq seçin. Yastıq yumşaq olmalıdır, ancaq çox yüksək olmalı, boynunuzu dəstəkləməli şəkildə dayanmalıdır.
- * Pəncərələrinizə qalın pərdə taxın. Həftə çöldəki işıqların yanması belə sizin yatmağınıza mane ola bilər.
- * Yataq otağınızı təmiz saxlayın və rahatlayıcı rənglərdən istifadə edin. Otaqda elə rənglər olmalıdır ki, insanı yuxuya tez apara bilsin.
- * Yatmadan öncə bir ovuc çərəz, ya da meyvə yeyin. Bunlar yuxunuzun təz gəlməyinə yaxşı təsir bağışlayacaq. Ondən əlavə bir şəkən ilıq süd də içə bilərsiniz.
- * Yataqda olarkən gündəliyinizə 10 dəqiqə vaxt ayırın. Gün ərzində yaşadığınız hadisələr, hiss etdiyiniz duyğuları yazın ora, beləcə də yuxuya rahat getmiş olarsınız.

Stomatoloq dişlərə zərər verən məhsulların adlarını açıqladı

Dişlər üçün ən zərərli qidalar sırasına adətən şirniyyat və spirtli içkilər daxil edilir. Ancaq zərəri o qədər də aşkar olmayan üç kategoriya məhsul var. Bu barədə Rusiyalı cərrah-implantoloq, ortoped, periodontoloq Maqomed Daxilkov danışır. “Birincisi, çörək və çörək məhsulları, buğdanın bütün növlərindən hazırlanmış makaron, kartof, dənli bitkilər və paxlalı bitkilərdən ibarət karbohidratlı qidalardır. Onlar dişlərə zərər verə bilər, çünki bu qidalarda bol olan karbohidratlar sadə şəkərlərə parçalanır... Bu, qidaları bol olduqda dişləri və diş etlərini məhv edən turşular və toksinlər istehsal edən bakteriyalar üçün qida ehtiyatını artırmağa kömək edir”, - deyərək izah edib.

İkinci qrup məhsullara meyvə və giləmeyvələr aiddir. “Bəli, onların tərkibində, həmçinin şəkərlər qrupuna aid olan fruktoza da var, lakin əsas problem turşulardır ki, onlar qidada çox miqdarda olduqda diş minasına da zərər verir”, - deyərək həkim əlavə edib.

Adətən heç kimin dişlərə zərərinin olduğunu düşünməyi üçüncü qida kategoriyasına isə et aiddir. “Ət lifli məhsuldur və onun lifləri nəinki dişlər arasında ilişib qala bilər, həm də diş və diş etinin arasına nüfuz edərək yumşaq toxumaları zədələyə bilər”, - deyərək ekspert bildirib.

Həkimin sözlərinə görə, bu o demək deyil ki, ətdən, meyvədən, giləmeyvələrdən, dənli bitkilərdən imtina etmək lazımdır.

Dişlərin düzgün gigiyenası, irriqator və diş ipindən istifadə, həmçinin əlavə təmizləmə üçün diş yaxalayıcı dişlərinizi qorumağa kömək edəcək. Bundan başqa, altı aydan bir diş həkiminə peşəkar təmizlik və profilaktik müayinə üçün müraciət etmək məsləhətdir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Qurbağalar zəncirvari avtoqazaya səbəb oldular

Hondurasda güclü yağışlardan sonra çoxalmış qurbağalar səbəbindən yolların birində böyük qəza baş verib. Hadisə Kortès departamentinin Çoloma şəhərində baş verib. Müxtəlif amfibiyaların (suda-quruda yaşayanlar) küçələri və evləri doldurduğu bildirilir. Yerli sakinlər qeyd edirlər ki, bu, dekabrın 3-dən sonra güclü yağışlar səbəbindən baş verməyə başlayıb. Vəziyyət üç gün ərzində müşahidə olunub.

Nəticədə yolun hərəkət hissəsində müxtəlif növ qurbağaların və çömçəquyruqların ifraz etdikləri selik yayılıb. Bu, bir sisternli avtomobil, iki ağır-tonnajlı yük maşını və bir motosiklet də daxil olmaqla ən azı beş avtomobilin iştirakı ilə qəzaya səbəb olub. Motosiklet təmamilə yanıb. Hadisədən sonra bezi zərərçəkənlər xəstəxanaya yerləşdiriliblər.

Corabla yatmaq bu problemlərə yol açır

Gecələr yatarkən corablarınızı çıxarmamaq bezi problemlərə yol açır. Cəmiyyətin böyük bir təbəqəsi bilmədən yuxu keyfiyyətini itirir. Sağlam yuxu isə orqanizmə üçün çox vacibdir. Gecə corabla yatmaq ayaq dırnaqlarında deformasiyaya, ayaq barmaqlarında göyermələrə, dəridə quruluğa səbəb olur.

Xüsusilə də rezinləri sıx olan corablar gecə qan dövranına mənfi təsir göstərə bilər. Corabları çıxarmadan yatmaq ayaqların uzun müddət nəfəs almasına mane olduğu üçün göbələk xəstəliklərinə də şərait yaradır.

Ən təhlükəli bayram yeməkləri hansılardır?

Ənənəvi Yeni il yeməkləri 10 gün ərzində insanı kökəldib, bədən formasını dəyişdirə bilər.

Dietoloqlar Yeni il yeməklərindən uşaqlar və qadınlar üçün ən zərərli olanlarının adını açıqlayıb. İlk növbədə bu çoxqatlı, laylı, mayonezli salatlardır. Orda eyni zamanda yağ, karbohidrat, duz, mayonez var. Eləcə də yağda qızardılmış qırmızı ət. Yalnız kabab və qrilə hazırlanmış ət yeyə bilərsiniz.

Fərqli yeməklər, göbələk, ərildilmiş pendir, ləğv, ətli piroqlar, qat-qat xəmindən şirniyyatlar da kalori bombasıdır. Tort, keks və şirin içkilər də süfrədə varsa, sağlamlığı unudun.

Mandarinin faydaları bunlardır

Qış mövsümünün əvəzlənməz meyvəsi olan mandarin vitamin mənbəyi olmaqla yanaşı, xəstəliklərə qarşı qoruyucu xüsusiyyəti ilə də tanınır. Lakin bu meyvənin qabığındakı olan mütəlacivi xüsusiyyətlərdən çoxumuz xəbərdar deyilik. Mandarin qabığının faydaları bunlardır:

- Keçmişdə insanlar soba yandırarkən onun yaratdığı xoş qoxu üçün tez-tez ocağın üstünə mandarin qabığı qoyarmışlar. Bu ənənə bu gün azalsa da, mandarin qabığının sağlamlıq üçün faydalarını nəzərdən qaçımaq olmaz.
- Maddələr mübadiləsinin sürətləndirir;
- Qabıqlardan hazırlanan şirə diş etini qidalandırır;
- Qabıqda olan maddə beyin şişlərinin kiçilməsinə kömək edir;
- Bədəndəki yağları əriltmək üçün təsirli;
- Tərkibindəki C vitamini ilə immunitet sistemini gücləndirir;
- Xərçəngə tutulma riskini azaldır;
- Dəriyə tətbiq olunduqda dərinin yumşaldır və ölü hüceyrələrdən təmizləyir;
- Hamilə qadınlarda səhər ürək bulanma hissini aradan qaldırır;
- Qan şəkərlərini tarazlaşdırır;
- Qrip və soyuqdəymə kimi xəstəliklərə qarşı effektivdir;
- Qəbizliyi aradan qaldırır.

Qaynanmış su sağlamlıq üçün təhlükəlidir?

Araşdırmalara görə, içməli suyun dəfələrlə qaynadılması insan sağlamlığı üçün çox təhlükəli ola bilər. Suyu dezinfeksiya etmək üçün bu cür müalicə üsulu sayılsa da, əslində qaynanmış su orqanizmə üçün zərərli olur.

Suyu bir dəfə qaynatsanız, orqanizmə üçün faydalı ola bilər. Çünki su təmizlənir və yumşalır. Ancaq həmin suyu ikinci dəfə qaynatsanız, orqanizmə üçün çox təhlükəli amillər əmələ gələcək. Qaynanmış su həmçinin orqanizmdə xərçəngin inkişaf riskini artırır. Təkrar qaynama suda ilkin olaraq patogenləri öldürmək üçün əlavə edilən arsenik də yaradır. İkinci dərəcəli istilik bu maddənin konsentrasiyasını artırır, bu da zəhərlənməyə səbəb ola bilər.

Bundan əlavə, suda mövcud olan flüor təkrar qaynadıqdan sonra flüoridlərə çevrilir və bu da qadınlarda sonsuzluq riskini artırır və uşaqların zehni inkişafına təsir göstərir. Suyun tərkibində olan nitratlar ikinci dəfə qaynamanın təsiri ilə nitrozaminlərə çevrilərək xərçəngin inkişaf riskini artırır.

Həkimlər gülləkecirməz jiletə əməliyyat keçirdilər

Rusiya Federasiyasında həkimlər inanılmaz uğura imza atıblar. Belə ki, onlar qumbaraatanın partlayıcısı onurğasında ilişib qalan hərbiçini əməliyyat edərək əsgərə ikinci həyat veriblər. Bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib. Bildirilir ki, mərmirin partlayıcı elementi əsgərin onurğa sütununa təhlükəli dərəcədə yaxın olub və istənilən saniyə partlaya bilərdi. Bu səbəbdən həkimlər bütün peşəkarlıqlarını işə salıblar. Əməliyyat zamanı tibb işçiləri zirehli jiletə olublar. Əməliyyat uğurla başa çatıb, hərbiçinin vəziyyətinin stabil olduğu vurğulanıb.

Təqaüdcülər üçün ən yaxşı və ən pis Avropa ölkələri

Təqaüdə çıxmaq üçün başqa ölkəyə köçmək sosial təminat, səhiyyə və maliyyə məsələləri baxımından ciddi araşdırma və planlaşdırma tələb edir. 2021-ci ildən bu istiqamətdə “Mercer CFA” İnstitutunun qlobal indeksində üç ölkə üstünlük təşkil edir ki, bunlar İslandiya (orta xal 84,6), Hollandiya (orta xal 84,4) və Danimarkadır (orta xal 81,8). Bu ölkələr son üç ildə ən yaxşı pensiya sistemlərinə malik ölkələr hesab edilir.

“Hər üç ölkə böyük sənaye fondlarına malikdir ki, bu fondlara işçilər və işəgötürənlər tərəfindən müəyyən töhfələr verilir. Bu fondlarda məcburi və ya kvazi-məcburi sxemlər mövcuddur”, - deyərək “Mercer”-in İnvestisiyalar və sərvət departamentinin rəhbəri Eymir Uolş bildirib.

Bu il Niderland əhalisi effektiv üstünlüklər, güclü aktivləşmə sayəsində ən yüksək ümumi indeks balı (85,0) alıb. İspaniya, İtaliya və Xorvatiya kimi məşhur Avropa ölkələri isə bezi çatışmazlıqla üzləşib.

“Mercer”-in indeksi pensiya sistemlərinin qiymətləndirildiyi üç altkategoriyadan ibarətdir ki, bunlar yetərliklik, dayanıqlılıq və dürüstlükdür.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

“Yeni Məhsul”-in kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, “Son Dakika” MMC mətbəəsində bap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 3376
Lisənziya N: B 114
SAYI: 1.500